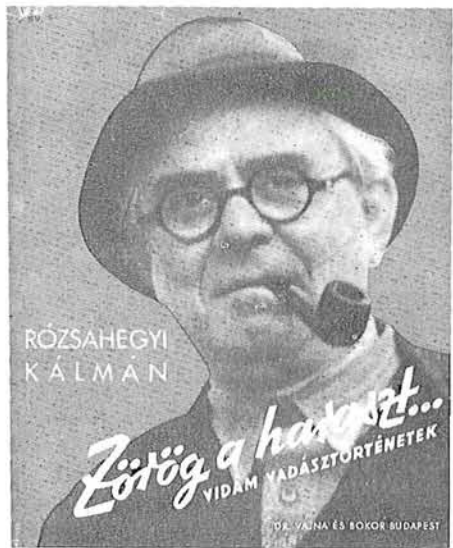

Ára: 180,-Ft

Ezt a művet a Dr. Vajna és Bokor Kiadó jelentette meg 1942-ben.

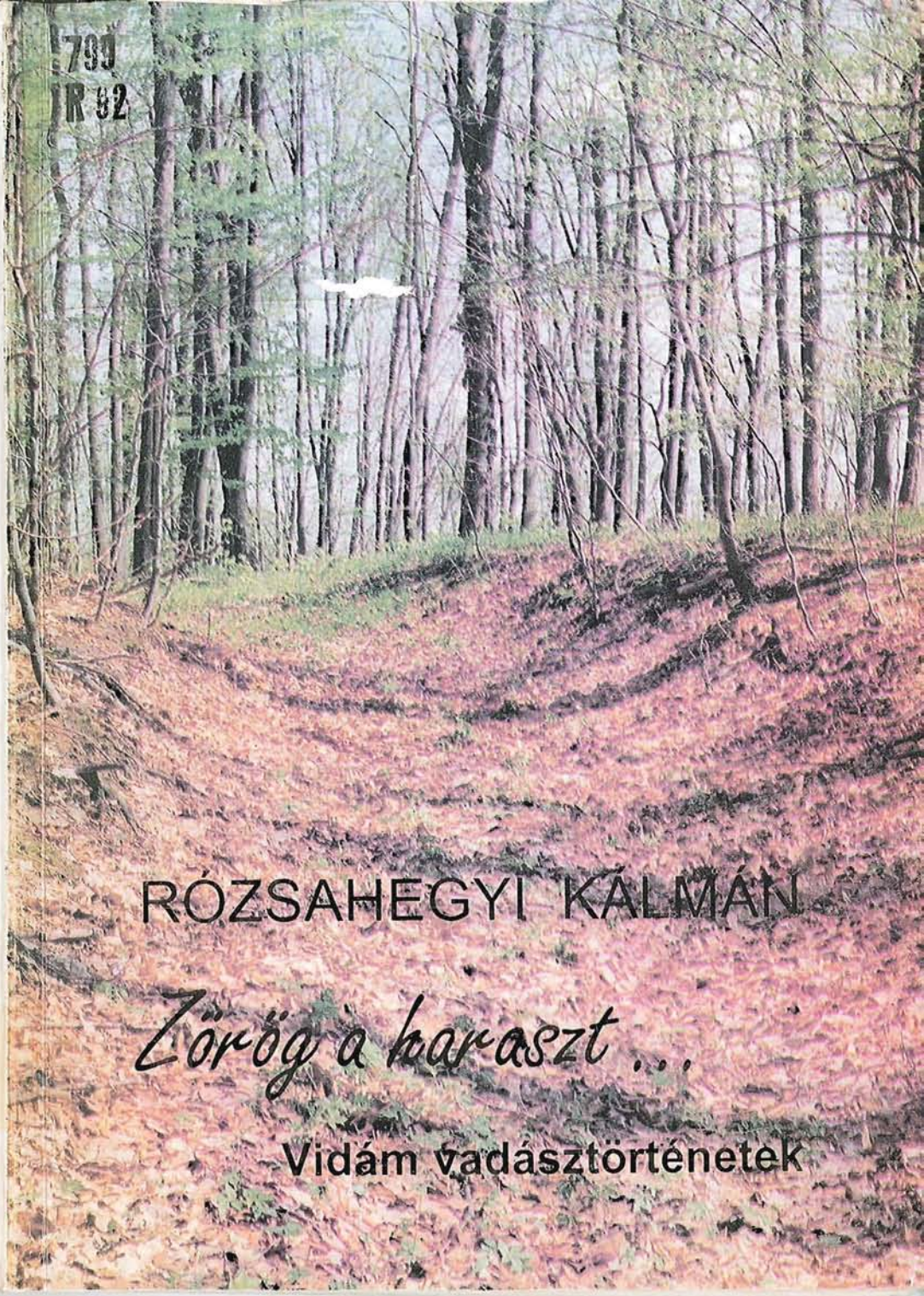
Ön most e könyvnek a **TerraPrint** Kiadó gondozásában újra megjelent kiadását olvashatja.

Rózsahegy Kálmán a Nemzeti Színház örökös tagja, a közismert szenvedélyes vadász humoros vadászemlékeit meséli el ebben a könyvben. Minden sorából a természet imádata, a vad szeretete sugárzik, mert mint mondja: „Az igazi vadászember szereti a vadat, de nem csak úgy, hogy pusztítja, elsősorban úgy, hogy tenyészt, eteti, ápolja és megóvja a ragadozóktól.”

Egyéniségéhez híven, páratlan közvetlenséggel mondja el a szerző vidám vadászélményeit, s minden szavát a humor csillogó arany-pora vonja be.

Mesélő jókedvében néha elkalandozik és színházi emlékeit is bele-szövi vadásztörténeteibe. Ezek a fejezetek külön érdekességei és értékei e könyvnek.

Fényképfelvételek egész sora illusztrálja a szórakoztató szellemes mondanivalókat.

RÓZSAHEGYI KÁLMÁN

Zörög a karaszt...

Vidám vadásztörténetek

RÓZSAHEGYI KÁLMÁN

ZÖRÖG
A HARASZT...

VIDÁM VADÁSZTÖRTÉNETEK

TerraPrint
1994.

„Te csak pipálj, Ladányi!”

A borítón Tóth Ferenc felvétele
Utószó: Bánffy György

ISBN 963 7717 36 6

Kiadta a TerraPrint Kft., Budapest, 1994.
Felelős kiadó: Tálosi István ügyvezető igazgató
Készült a TerraPrint Kft. nyomdaüzemében
Műszaki vezető: Nagy László műszaki ügyvezető

Régi vadász vagyok, de nyugodt lélekkel elmondhatom magamról, hogy sohasem az öldöklés, a pusztítás vágya volt az, ami kivitt a vadászterületre, hanem a természet imádata. Azok közé a vadászok közé tartozom — mert nagyon sok ilyen ismerem jómagam is —, akik puskával a vállukon órákig elsétálgatnak gyönyörködve a sárguló, őszi lombokon, vagy a hóval fedett, végtelen szántóföldeken. Ilyenkor szinte érzem, hogy tudom megtelik a balsamos, acélos, egészséges levegővel, a szemem pedig az élém tároló táj szépségeivel. Gyakran előfordul ilyenkor, hogy nyúl ugrik ki a barázdából, vagy fogolycsapat röppen fel az elszáradt kukoricásból, de bizony én nem nyúlok a puszkám után, mert gyönyörködve úgy érzem: ez is a természet, ez is hozzátartozik a képhez...

És bizony sokszor elengedem a nyulat, elhagyom repülni a fogolycsapatot, anélkül, hogy egyetlen lövést is küldenék utánuk.

Mint mondom: sohasem voltam peccsenyevadász...

Az igazi vadászember — szerintem — szereti a vadat, de nemcsak úgy, hogy pusztítja, hanem elsősorban úgy, hogy tenyészt, eteti, ápolja és megóvjva a ragadozóktól.

És most, itt mindjárt egy őszinte vallomást kell ten-

nem, amely bevilágít színészi mesterségem boszorkánykonyhájába. Valahányszor új szerepet kaptam, s a figura nem állt előttem azonnal tisztán és élesen — színházi nyelven szólva: nem láttam magam előtt az alakot — mindig a természethez menekültem, s az erdő, vagy a mező csendjében próbáltam megformálni képzeletemben a figurát. Amire sokszor képtelen voltam odahaza, dolgozószobámban, vagy a színpadi próbák alatt, az egyszeriben sikerült egy sárguló vadkörtefa tövében, vagy a fűzfák alatt a lomhán, csendesen folydogáló Duna partjain. Emlékszem, így volt ez, amikor a belső tüztől égő, lázadó Tiborc szerepét kaptam először kezembe, vagy Georges Dandin tragikomikus, könnyekbefulladó figuráját kellett alakítanom. Mind a két szerepbe valami egészen egyénit, újat szerettem volna belevinni, s mind a két alakot kint a természetben, sértálgatás, vadásztatás és hosszú töprengés közben tisztáztam magamban, illetve formáztam meg.

Viszont azt is elmondhatom, hogy soha, semmiféle nagy színpadi alakításom előtt nem trémázom úgy, mint amikor tavasszal, az erdőszélen az első kurrogó erdei szalonkákat meghallom...

Ez aztán az igazi — lámpaláz! És ha sikerül egyet le is lőnöm és vadásztársaim gratulálnak a mesterlövéshez, ez nagyobb dicsőség számomra a — „Vén gazember” sikerénél is!

Szeretem a vadászatot, a vadászat izgalma, öröme, gyönyörűsége nélkül szinte elképzelhetetlen volna számomra az élet. Meggyőződésem, hogy szellemi, lelki és fizikai frissességemet mind a mai napig sikerült megőriznem, ezt is a vadászatnak köszönhetem. Mert én bizony hatéves korom óta vadászom. De, hogy hogyan kezdtem el a vadászatot és hogyan jutottam az első puskámhoz, ezt majd az alábbiakban beszélem el.

És szeretem a vadászokat. Valami nagy lelki közösség

szinte testvérekké kovácsol össze minden vadászbembert. A lélek titkos antennáin mindjárt meleg kapcsolat támad közöttünk. Mit magyarázom sokat: a vadászok megértik egymást. Nemcsak kint a szabadban, puskával a vállukon, hanem a civil életben is, az íróasztal mellett, vagy a színpadin, a próbák alatt. A vadászbember más, mint a többi ember.

Ha én véleltenül nem színésznek, hanem — bocsánat már az ötletért is! — belügyminiszternek születtem volna, elrendelném, hogy minden köztisztviselőnek kötelessége legyen a vadászat. Mert milyen más ember az a hivatalnok, aki vadászik is. A hét elején jókedvű, vidám, mert még tele van a vasárnapi vadászat gyönyörűségének emlékeivel. A hét végefelé pedig már jókedvvel gondol az elkövetkezendő pompás vasárnapi vadászatra. Szóval az ilyen ember mindig jókedvű, mindig derűs, mindig örül valaminek.

Különösen kedves barátaimnak, az adóhivatali tisztviselőknek ajánlanám a vadászatot. Nekik a hét közepén is engedélyeznék egy szabadnapot a vadászatra...

*

Elmondhatom magamról, hogy a vadászmesterséget is egészen alulról kezdtem, mint a színészetet, amivel a kegyerem keresem.

Hatéves koromban már gyerekszerepeket játszottam egy kis faluzó vándortársulatnál. Levelesládámban, amelyben életem emlékeit őrzöm, ma is tartogatok egy elsárgult békéscsabai színlapot, amelyen úgy szerepelek, mint Rózsahegy Kálmánka, zárójelben hatéves... Később színlaposztó, kellékes, lámpapucoló lettem.

Szóval: a vadászmesterséget is alulról kezdtem, amennyiben először hajtógyerek voltam.

Abban a kis alföldi faluban, ahol nevelkedtem, volt

egy ádámcsutkás kántortanítóm, száraz ember volt, mint a tavalyi kóró, aki a jöltanuló gyerekeket iskola után kirendelte, hogy nyulat, meg foglyot hajtsanak. Ennek a kis társaságnak én voltam a vezére, nem mint a legjobb tanuló, hanem inkább, mint a legjobb hajtó. Különös megtiszteltetés, hogy volt a részéről, ha magával vitt, hogy hajt-sunk neki.

Szenvedélyes vadászember volt az én kántortanítóm, bizony gyakran előfordult, hogy nemcsak a tanóra után, hanem az óra közepén is hazaküldte a gyerekeket, hogy vadászni menjünk. Amikor az iskola ablakain beszűrődött a langyos, őszi napsugár s a házakon túl édes, bágyadt mosollyal integetett az ezerszínű őszi táj, meg éppen a köszvénye sem bántotta, hirtelen felállt az asztal mellől s hangjában valami benső, rejtett izgalommal, odaszólt a nebulókhöz:

— Mára elég volt a tudomány buta fejeteknek. Men-jetek szépen haza, ti meg itt öten, a „kiválasztottak”, gyüt-tök velem vadászni...

Ilyenkor én már szaladtam is a puskájáért, ami ott lóg-gott a konyhában. Aztán jókedvűen füttyentett a kutyájá-nak — olyan össze-vissza keveréke volt az agárnak, vizs-lának, meg a kuvasznak —, s már indultunk is ki a ha-tárba...

Szeretett, mert olyan szemem volt, mint a hiúznak, még a szakállas tarlóban fekvő nyulat is megláttam.

Kántor uramat odahívtam, ő pedig sebes ültiben le-puffantotta a tapsifülest. Honoráriumom az ügyeskedésért meg a hajtásért egy kemény barack volt a fejem búbjára.

Még ma is legenda a vadászok között, hogy az öregek ritkán hibáztak. Elárulhatom, ennek az volt a magyarázata, hogy a régi vadászok tizenöt-húsz lépésen túl nem igen lőttek nyúlra. Nem voltak hajlandók kockáztatni, mert elől-töltő puskával vadásztak, amelynek a megtöltése meglehe-

tősen körülményes volt és sok időt, gyakran egy negye-dórát is igénybevett. Érthető tehát, hogy meggondoltak és megfontoltak minden egyes lövést.

Később, amikor serdültebb fiúcska lettem, szövetkez-tem az öreg Orbán bácsival. Hogy ki volt ez az öreg Orbán bácsi? Jómódú parasztember, az egyik fia törvénybíró, s ő maga mégis hét vármegye leghírhedtebb vadászója. A csendőrök, az összes uradalmi vadőrök figyelték, de az évek hosszú során soha nem sikerült rajtacsípni vadorzá-son. A faluban azt tartották felőle, hogy az ördöggel cim-borál. Tekintélyes családja féltette az öreget, hogy egyszer bajba keveredik vadászszenvedélye miatt s szégyent hoz mindnyájukra.

De ő már nagyobb testű vadra pazarolta a magavag-dalta ólomserétet. Az öreg pernahajder a Wenckheim gró-fék őzeire pályázott, az apróvadat, a nyulat hurokkal fogta, sajnálta rá a serétet.

Szomszédunk volt az öreg Orbán, egész nap ott fe-küdt az eresz alatt a subáján, mindenki azt hitte, hogy csak háltni jár belé a lélek. De amikor esteledett s a gyér, cse-nevész ákácuson keresztülcsillogott a felkelő Hold korong-ja, benne is mozgolódní kezdett valami... Felkelt a subá-ról, óvatosan húzta be maga után a bazsalikomtól, reze-dától, leánderektől illatozó kiskert ajtaját. Úgy osont a ker-tek alatt, mint a róka. Sietett, vitte a szenvedélye azokra a titkos utakra, amelyeken senki sem tudta követni: őzba-kot ment lesni a Wenckheim grófék őszi aranyerdeje alá...

Az egyik vasárnap szentmise után söröztek a száraz-kóró kántortanító, meg az öreg Orbán, a hírhedt Raub-schütz. Később megtudtam, hogy ekkor hívta fel rám a fi-gyelmét a tanító úr. Azt mondta sörözés közben:

— Idehallgasson, öreg. Van nekem egy hajtóm, ez a Rózsahegyí fattyú, ílyet öregapám még nőtlen korában se látott, pedig az mán nagyon régen vót! Fektibe meglát min-

dent, olyan a szeme, akár a sasnak, vagy az éjjeli bagoly-nak!...

Elég volt ennyi, hogy az öreg Orbán felfigyeljen rám. Azelőtt is ismert, de rám se hederített. Most, hogy ezt hal-lotta rólam, egész másképp nézett. Szörnyű nagy tekinté-lyem lett az öreg vadász előtt.

Az egyik este átszól a kerítésen:

— Kálmánka, gyere csak velem. Tudok az erdő alatt két vadgalambfészket. Ha elgyössz velem, oszt megbecsü-lőd magad, hazahozhatod a fiókákat...

Tudta, hogy nagy madarász vagyok, értett a nyelve-men. Persze, hogy szíves örömet mentem vele.

Máig sem tudom megérteni, hogy az öreg Orbán miért lett hozzám mindjárt bizalmas, s hogyan történhetett az, hogy menten beleavatott szenvedélyének féltveőrzött tit-kaiba.

Az öreg jól ismerte a nyúljárásokat, este, holdvilágnál leraktuk a hurkokat, hajnal felé, az őzbaklesről visszajövet pedig megnéztük, hogy mi az eredmény. Mindig volt hu-rokra akadt nyúl jócskán, csak hogy őt — mint mondtam — nem nagyon izgatta az apróvad.

Hű szövetségese, bűntársa lettem az öreg Orbánnak, akivel estétől hajnalig egy kis tisztásról lestük a Wenckheim grófék erdejéből kimerészkedő őzeket. Puskáját mindig kint tartotta valamelyik szénakazalban, ha elfogják, hát ne találjanak nála semmi bűnjelet. Kitűnő puskás volt. Soha nem láttam hibázni! De sok őzet ellőtt a Wenckheim grófék erdejéből, az uraság nagy bosszúságára!

Később azután az őreget is utolérte a legtöbb vadász sorsa: egy erdész, aki már régen fente rá a fogát, halálosan megsebesítette. Szerencsére én akkor nem voltam vele. Csak később, hallomásból értesültem a részletekről.

Orbán bácsi rejtekhelyéről rálőtt egy őzre, de ugyan-ekkor az erdő sűrűjéből szintén lövés dördült el. Az erdész

lőtt az öreg Orbánra, sikerült is halálosan megsebesítenie. Az öreg vadászó kínzó sebével még el tudott menekülni a helyszínről. A földeken keresztül szaladt hazafelé. Otthon azután összeesett. Családjával együtt én, a fiatal gyerek is ott álltam a halottas ágya mellett. Én, a hű szövetségese, a bűntárs...

Utolsó szavai hozzám szóltak. Elbúcsúzott tőlem, megsimogatta kócos fejem és elhaló szavakkal szólt fele-ségének:

— Örzse... a puskámat adjátok oda Kálmánkának...

Így testálta rám a puskáját az öreg Orbán.

Ezzel az egycsővű, elöltöltős, kapszlis puskával kez-dődött a vadászkarrierem...

*

Ez az elöltöltős puska volt életem első fegyvere.

Nevelőapám természetesen nem egyeztetett bele, hogy nekem, a fiatal gyereknek, puskám legyen. Elvette tőlem és elrejtette a padlásra, mondván: majd ha megemberesedtél, használhatod!

De nem is csörgedezne az ereimben igazi vadászvér, ha én ki tudtam volna várni azt az időt, amíg ember lesz belőlem! Ahányszor csak alkalmam nyílt, leloptam a pus-kát a padlásról és folytattam az öreg Orbán mesterségét. Most már egyedül jártam a mezőket, erdőalját, kabátom alá rejtve a fegyvert. A hajtógyerekből így lett vadász, illetve vadászó. Egyedül bolyongva az erdő alatt, a lombos fák susogása mintha Orbán bácsi bölcs vadásztanításait suttogeta volna felém...

Magam is lőttem egy-két őzet, de a zsákmányt nem mertem hazavinni, hanem Sára néniéknél, a szegény, öreg rokonasszonynál helyeztem el. Ő nem sokat kérdezett, örült a húsnak, mert nagy volt a család, még nagyobb a szegénység.

Gyermekkorom vadászdicsősége nem sokáig tartott. Nevelőapám egy alkalommal meglesett, amikor éppen a padlásra másztam fel a puskáért. Meggyfabottal igyekezett a szenvedélyt kiverni belőlem. Egy időre el is ment a kedvem a vadásztatól, hogy aztán később, megemberesedve, annál szenvedélyesebb, lelkesebb vadász legyen belőlem.

... Később, amikor reguláris vadász lettem, s a zsemben ott lapult a hétpesces vadászjegy, vállamon a duplacsövű Churchill-puskám, sok ezer holdas területeket béreltem, akkor sem felejtettem el soha, hogy magam is mint vadász kezdtem valamikor. Amikor saját területem volt, soha nem engedtem meg vadőreimnek, hogy a vadászokat feljelentsék. Mindig az jutott eszembe, ha az Isten nekem módot nem adott volna, hogy nyíltan űzhessem ezt a szenvedélyt, én lettem volna az ország legnagyobb vadászója. Bocsássanak meg vadásztársaim ezért: de én nem tudok ezekre az emberekre igazán haragudni. Kimondhatatlan szenvedély hajtja, űzi őket — én ismerem ezt a minden akadályt elsöprő szenvedélyt —, hiszen gyakran még az életüket is kockára teszik.

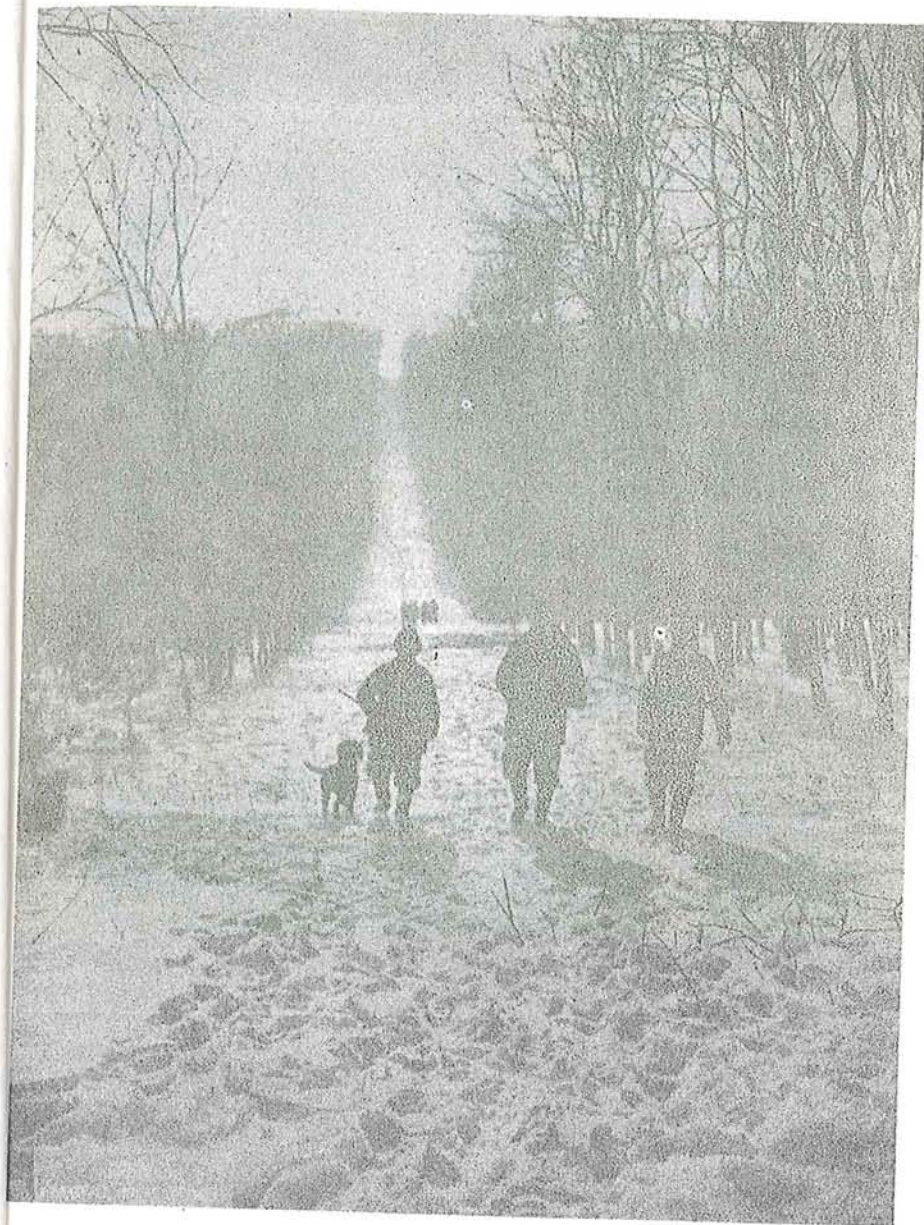
Elvem tehát mindig az volt, hogy feljelentés és más erősebb lépések helyett enyhébb pedagógiai úton kell megrendszabályozni a vadászokat.

Történt egyszer, hogy egy tízezer holdas községi területet béreltem ki a Duna mellett. A község házára mentem, hogy az évi bért befizessem.

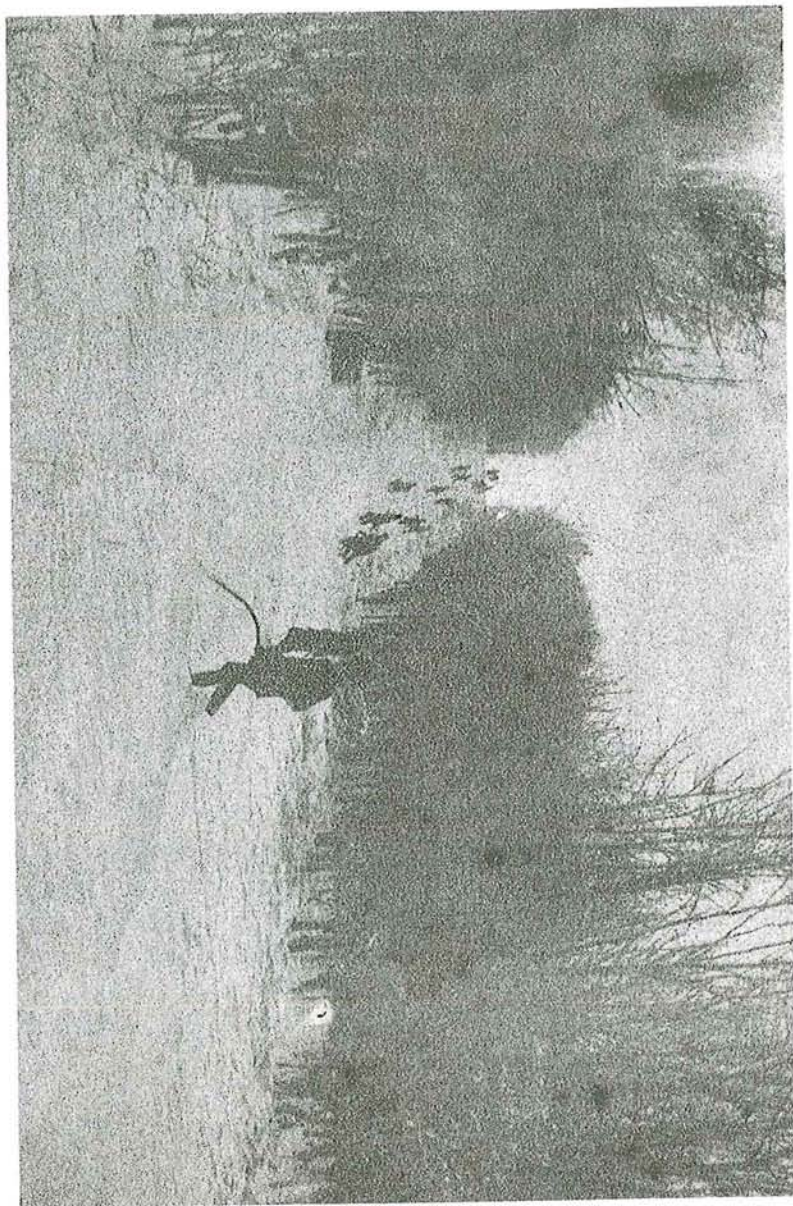
Az asztal körül hárman ültünk, a főjegyző, a községi pénztáros, meg én, az új bérlő. A községi pénztáros — kiálló pofacsontos, harcsabajuszú, hatalmas rác ember — lehajtott fejjel írta a bérösszeg bevételezését.

— Mondja csak, főjegyző úr — kérdeztem —, van-e itt vadászó?

— Nincs itt kérem egy se — válaszolta a főjegyző, s szemével hamiskásan odavágott a községi pénztáros felé.

Elindulunk a tethelyre

Én mindjárt megértettem.

A pénztáros úr volt a legnagyobb vadorzó az egész szigetségen.

Ezekután képzelhető a főjegyző megdöbbenése, amikor a pénztárosnak felajánlottam, hogy legyen a — fővadőröm!

Felvillant a szeme, boldogan vállalta a tisztséget. Istenem, micsoda gyönyörűség is lesz majd, hogy ezentúl vállán a puskával, nyíltan mehet végig a községen. Az üldözöttből így lett üldöző. Mindjárt felajánlotta, hogy „társait” is maga mellé veszi. Ebbe is örömmel beleegyeztem.

Így szabadítottam meg új területemet a veszédelmes vadorzóktól. A szigetség összes vadorzói az én vadőreim lettek! Mondhatom, hogy jól jártam, mert a kommunizmus alatt, amikor minden vadászterületet tönkretettek, az én területemen egyetlen lövés nem esett. Ez a négy kipróbált vadorzó úgy vigyázott a területemre, hogy oda idegen a lábát be nem tehetette.

Mi ebből a tanulság?

A betyárokból lesznek a legjobb pandúrok!

*

Az akadémia elvégzése után mint fiatal színész, Debrecenbe kerültem. Életem első előlegéből — puskát vásároltam! A debreceni úri családok megszerettek, egymásután kaptam az ebéd-, vacsora- és vadászmeghívásokat. Azt hiszem, felesleges külön mondanom, hogy én a vadászmeghívásoknak örültem a legjobban. A debreceni urak nemcsak a színészt becsülték bennem, hanem a jó puskást is.

Egy alkalommal az egyik földbirtokos barátomnak az a meggondolatlan ötlete támadt, hogy meghívta kabai birtokára vadászni a Csokonai Színház összes férfitagját. Én csak később értesültem erről, mondtam is mindjárt a barátomnak, hogy ebből nagy baj lesz, mert a színésznek nem

való komoly puska, csak amolyan színpadi kellék. A föld-birtokos látva aggodalmas arcomat, szintén megijedt, de már nem lehetett a dolgon segíteni, a meghívás megtörtént s a színészek boldog izgalommal várták a vadászat napját.

Hogy a vadászszerencsétlenségek sorozatát és a biztos vérfürdőt elkerüljük, később azt javasoltam, osszunk szét színészkollégáim között — vaktöltéseket. Akkor biztos, hogy nem történik majd semmi baj. Így is volt. A színészek rengeteget puffogtattak, s szitkozódtak, átkozódtak, hogy — milyen pechben vadásznak.

A tarlón, amelyen megindultunk, én mentem középen, tőlem jobbra Tapolczai Dezső, a debreceni színház akkori népszerű, kitűnő bonvivánja, nekem kedves barátom haladt, balra pedig Stoll Károly, a kiváló, híres tenorista. Természetesen az ő puskájuk csak vaktöltéssel volt töltve. Hirtelen nyúl ugrott fel előttünk, mind a hárman rálőttünk, az állat hármat bukfencezve bukott fel. Tapolczai és Stoll Károly előbb csak vitatkoztak, majd később komolyan összevesztek azon, hogy kettejük közül ki lőtte a nyulat? A súlyos sértések csak úgy röpködtek a levegőben, végül is lovagias ügy lett a dologból, amit csak fegyveresen lehetett elintézni. A segédek pisztolypárbajban állapodtak meg. Lőttek is két hatalmas lyukat a Nagyerdőben, a párbaj után a felek kibékültek.

Soha nem mondtam meg nekik, hogy a nyulat — én lőttem...

*

Nagy napjuk volt a debreceni vadászoknak, amikor Feszty Árpád vezetésével lejöttek libázni a Hortobágyra Bársony István meg Malonyay Dezső. A nagy libázásra én is hivatalos voltam s kimondhatatlan boldogság töltött el, hogy Magyarország legkiválóbb és leghíresebb puskásainak társaságában vadászhatok majd. (Tizenöt évig vadásztam

aztán együtt Bársony Pistával, ezalatt az idő alatt összesen kétszer láttam hibázni...)

El is indultunk, de a vadászatból nem lett semmi. A libák ezrivel kóvályogtak felettünk, de oly sűrű volt a téli ködtakaró a Hortobágy felett, hogy egyet se lőhattunk. Bicskával lehetett volna vágni a vastag, gomolygó ködöt, az orrunkhegyéig alig láttunk, így történt azután, hogy az utánunk cammogó elemóziás szekeret is elvesztettük.

Éhesen, fáradtan, de azért a legkitűnőbb hangulatban tértünk be az Egyeki-csárdába. Itt bizony nem volt valami nagy választék az ételekben. Azt ettük, ami volt. De még milyen jó étvággyal falatoztuk az avas szalonnát, ittuk a rabvállató, rossz vinkót.

Az ebéd végeztével Feszty Árpád odahívja a korcsmárost, hogy megkérdezze, mivel tartozunk.

— Semmivel — mondja a világ legtermészetesebb hangján. Nem tartoznak az urak semmivel. Szóra sem érdemes az a pár falatka, meg az néhány korty bor, amit megettek, megittak.

Feszty azonban erősködött. Semmi áron nem akarta elfogadni ingyen az ebédet.

— No, ne vitatkozzunk sokat — mondta a korcsmáros —, hát ha mindenáron fizetni akarnak az urak hát nem bánom, fizessenek. Hányan vannak? Tízen? Tíz forintot fizetnek fejenként, az összesen száz forint!

Elképedtünk. Fejenként tíz forint? Azért a kis rántottáért, avas szalonnáért, meg rossz vinkóért? Lehetetlenség!

De az öreg most már erősködött:

— Harminc esztendeje bérlem ezt a csárdát, de még ilyen úri társaság nem volt nálam! Annyit tán megtehetnek, hogy az évi árendát kifizessék?

Olyan természetesnek tartotta ezt, olyan meggyőzően beszélt, hogy azonnal kifizettük fejenként a tíz forintot.

Drága vadászat volt. Hát még ha elgondolom, hogy ki se sütöttük a puskánkat. De a társaság viszont mindenért kárpótolt.

*

Előttem is feltárult Erdély csodálatos meseországja, amikor Kolozsvárra, majd Marosvásárhelyre szerződtem táncoskomikusnak. Erdély égbenyúló hegyeinek titokzatos rengetegeiben medvére, őzre, szarvasra, vaddisznóra vadásztam mágnásbarátaim meghívására. Ezeknek a nagyvadászatoknak minden szépsége, izgalma, tradíciókon épült szertartása, pompája, gazdagsága, nemes szellemisége felejthetetlen, örök emlékei maradnak életemnek.

De ... mégsem tudott kifejlődni bennem a nagyvad iránti szenvedély. Ehhez — úgy vélem — időmilliomosnak, vagy legalábbis grófnak kell lenni. Alföldi születésű vagyok, ott a síkságon nevelkedtem, inkább az apróvad iránti szeretet fejlődött ki bennem. Én azt tartom, hogy nincs szebb a novemberi hajtott fogolynál, meg a cigányrécénél az augusztusi húzáson...

Egy medvevadászat emléke örökké él bennem. Csíkországban történt. Hátam megett áll az egyik vadőr — hatalmas szál ember —, vállán régi, kimustrált Kropacsek szuronyos puskájával. Arra gondoltam, ha netán az én puskám nem lenne elég, majd ez ellátja a baját annak a medvének. Csak hadd jöjjön.

Hát jött is!

Az első lövésem csak könnyen sebezte meg a hatalmas hím medvét. A lövés után mint a fergeteg jött felém. Izgalmas pillanatok voltak, bizony kiütött rajtam a hideg veríték.

A második lövésem — szerencsére! — szétronsolta a vadállat fejét. Büszkén fordultam vissza a vadórhöz, hogy nincs szükségem az ő segítségére, magam is elbántam a

Kacsázás

Egy jól sikerült szalonkázás

Éhező család

medvével, s akkor vettem észre, hogy az atyafi, meg a szuronyos puska már a harmadik határba futottak el a medve elől, úgy megijedtek!

Most megint kitört rajtam a veríték, mert arra gondoltam, hogy mi történt volna velem, ha a második lövéssel sem tudom leteríteni.

A gyönyörű, hatalmas medve bőre dolgozószobám díszé lett. Ma már megszelídülve fekszik lábaim előtt, s élethű üvegszemeivel barátságosan néz felém...

De azt a másik tekintetét, ahogy ott a csfki rengetegben nézett rám, sohasem fogom elfelejteni.

*

Hogy ezután évekkel később a Nemzeti Színház tagja lettem, azt is a vadászatnak köszönhettem — bármilyen furcsán hangzik is ez. (Azért az addig elért sikereknek is volt ebben valami szerepe...)

A Magyar Színház fiatal tagja voltam, a közönség szeretett, a kritika a legszeb jövőt jósolta. A „New York szépe” című operettben léptem fel és a híres füttykuplémat esténként ötször is meg kellett ismételnem. Jelentős állomása volt az életemnek, akkor kezdte megismerni a volt fiatal vidéki színész nevét a budapesti közönség.

Akkoriban történt, hogy egy földbirtokos barátom meghívott kacsázni Orosháza mellé, Kakasszékre. Hűvös volt az augusztus, én pedig estefelé gatyakötésig jártam a vízben. Felfáztam. Mellhártyagyulladás kaptam. A Magyar Színház akkori igazgatósága felmondott, úgy látszik unták már hosszadalmas betegséget.

A fiatal Beöthy László volt akkor a Nemzeti Színház igazgatója. Szeretett engem és sokat tartott felőlem. Amikor megtudta, hogyan bántak el velem a Magyar Színháznál, betegen magához hívatott, leszerződtetett, s mindjárt

előleget is adott azzal a kikötéssel, hogy azonnal utazzam Meránba egészségemet helyreállítani.

Később tudtam meg, hogy amikor egyik színészkolégám értesült szerződtesemről, összecsapta kezét, csodálkozva fordult Beöthyhez:

— Igazgató úr, hogyan lehetett ezt a nagybeteg embert szerződteni a Nemzeti Színházhoz?

Beöthy kék szemei a messzibe néztek, halkan válaszolta:

— Szegény fiú, hadd örüljön annak a kis pénznek... ma elutazik Meránba és soha többé nem fogjuk viszontlátni...

*

Életem legszebb, legboldogabb vadászéveit Tóth Imrével, a Nemzeti Színház nagyemlékű igazgatójával és Alszeghy Kálmánnal, az Operaház felejthetetlen főrendezőjével töltöttem. Évtizedeken keresztül velük jártam vadászni, és soha nem fogom elfelejteni, hogy ez a két komoly, kiváló, nagy pozíciót betöltő, nagyszerű ember, kiérve a területre, mint vedlett át egyszerre boldog, önfeledt, csintalan gyermekké! Ha idegen láthatta volna őket, amint ebéd közben gyermeki jókedvvel, hangos kacagással lövöldöztek célba egymás kalapjára, bizony nehezen hitte volna el, hogy az egyik úr a Nemzeti Színház igazgatója, a másik úr pedig a Magy. Kir. Operaház főrendezője! Aranyosak, kedvesek, felejthetetlenek voltak. (Azt hiszem, azt nem is kell külön mondanom, hogy színházról ilyenkor nem volt szabad beszélni.)

Egyszer mégis megtörtént, hogy színházi ügyről mérészkedtem említést tenni Tóth Imrének vadászat közben.

A drága Tóth Imre — áldott legyen az emléke! — nem szerette, ha a színész előleget kért. Ellene volt, hogy a színészek előre kiszedjék fizetésüket s aztán gázsi napján

csak üres borítékot kapjanak. Ez rossz vért szül — mondta. Vigyázott tagjainak pénzügyi egyensúlyára, ismerte a könnyelmű természetünket s ezért nem is igen folyósított előleget. Csak nagyritkán és nagyon indokolt esetekben.

Nekem már napok óta bent volt az előlegutalványom a színháznál s nem volt hajlandó aláírni. Pedig nagyon kellett a pénz. Az egyik vadászat alkalmával feltűnően jókedvű volt Tóth Imre — aznap egyszer sem hibázott! — szerencsét próbáltam tehát s ebéd közben odafordultam hozzá:

— Direktor úr, írja már alá nekem ezt a kis előleget... — kérleltem s eléje tartottam az utalványt, amit magammal hoztam kitöltve, hogy kéznél legyen, ha kell...

Meghallotta kérésemet Kreicsik Ferenc közigazgatási bíró, kedves, öreg vadászpajtásunk is, aki a művészetnek nagy barátja volt. Mindjárt segítségemre sietett Alszeghy Kálmán bácsival együtt:

— Írjad neki alá, Didi! — kérlelték ők is. (Tudni kell, hogy Tóth Imrét szűkebb baráti köre Didinek nevezte.)

Tóth Imre felnevetett.

— Nem bánom, aláírom — mondta —, ha cigánnyal énekelsz nekem valami szép magyar nótát!

— Honnét szerzek én most itt a határban cigányt, direktor úr? — kérdeztem. — Hiszen kilométerekre vagyunk a falutól!

— Azzal nem törődöm — mondta. — Ha énekelsz cigánnyal, aláírom, ha nem énekelsz, nem írom alá az előleget...

A direktor úr ragaszkodott feltételeihez. Határozott és következetes volt most is, mint mindig. Nem tehettem mást, szekérre ültettem a vadórt és elküldtem cigányokért. Mire vége lett az ebédnek, hozott is három füstöképű, vályogvető cigányt, valahol a falu végén szedte őket össze. Megkezdődött a nagy szabadtéri előadás. Elénekeltem Tóth

Imre legkedvesebb nótáit, közöttük azt is, hogy: *Végimentem az ormódi temetőn...*

A rögtönzött cigányzenés előadás után Tóth Imre nevetve, a prímás hátán írta alá az előleg-utalványomat...

Tóth Imre és Alszegehy Kálmán kitűnő puskások voltak. Legendás híruk szerteszéledt az egész országba. Száz és száz tréfa, vicc, anekdota született meg ezeken a híres vadászatokon, a gyönyörűséges két évtized alatt, amit együtt töltöttünk a legnagyobb egyetértésben, boldogságban.

Vadásznak nem szabad szerencsét kívánni! — tartja az ősi vadászhit, s ebben a vadászok rendületlenül hisznek is. Ismerek sok vadászembert, aki bizony már el sem indul, ha véletlenül valaki — aki nem ismerős ezzel a vadászabonával — szerencsét kíván neki.

Egy alkalommal — számomra örökre emlékezetes marad ez a nap — szintén hármásban indultunk ki a területre: Tóth Imre, Alszegehy bácsi és én. Ahogy távolodtunk a várostól, úgy lett egyre jobb a hangulatunk, örültünk a szép, enyhe, napsugaras őszi időnek, a pompás vadászatnak, amely reánk várt.

Amikor megérkeztünk és leszálltunk a vonatról, a pályaudvaron sürgőnyt kézbesítettek nekem. A Nemzeti Színház küldte. Értesítettek, hogy azonnal jöjjenek, mert este darbváltozás van. Képzeltető, hogyan fogadtam ezt az értesítést. Elkeseredésemben földig lógattam az orrom, Tóth Imre, az igazgatóm és Alszegehy bácsi pedig gyermekes kárörömmel nevettek rajtam.

Várjanak csak — gondoltam magamban — ezért, mert így kinevetnek, elrontom a maguk szórakozását is!

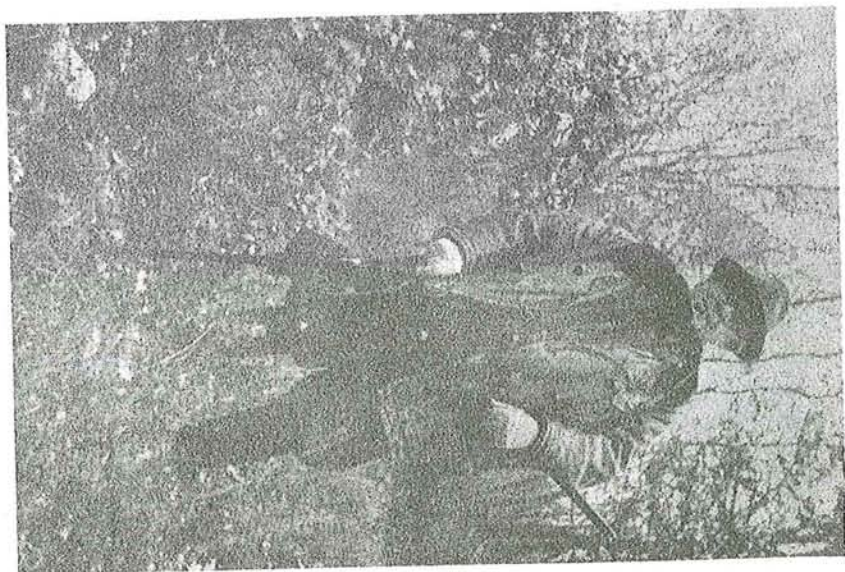
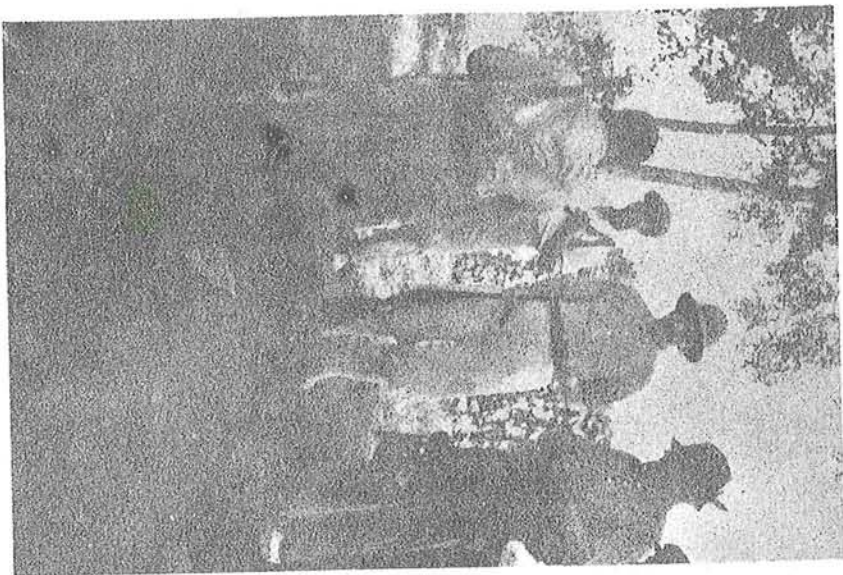
Már ültem is fel a Pest felé menő vonatra. Az ablakból még mosolyogva odaköszöntem a két kabalás vadásznak:

— Sok szerencsét kívánok a vadászathoz!

Még láttam, hogy mosolygós arcuk mint válik hara-

Jobban megijedtem, mint „Ő”

gossá. Rettenetesen dühösek lettek. Szentül meg voltak győződve, hogy ezzel a szerencsekívánattal végképp elrontottam a vadászatukat.

Másnap arról értesültem, hogy 87 fácánt lőttek, ketten! Ezzel megdőlt az ősi vadászbabona...

*

Ennek a szűkkörű, igazán baráti vadásztársaságnak még egy tagja volt: Csathó Kálmán, a Nemzeti Színház főrendezője.

Az én kedves Kuli barátom nem csak kitűnő színházi ember, kiváló és népszerű író, hanem elsőrangú vadász is. Évtizedeken keresztül együtt róttuk a szántásokat, az erdőket, sok felejthetetlen, közös vadászélményünk akadt, ezeknek a megírására — ezennel felszólítom őt. Elvégre ő az író és nem én. Én csak leszögezni kívánom, hogy hosszú barátságunk ideje alatt soha nem volt nézeteltérés közöttünk sem a színpadon, sem a — vadászterületen.

Egyszer azonban mégis volt közöttünk egy kis vita.

Kálmán barátom egy szép napon vadonatúj, drága, külföldi, bambusznádból készült botszéket hozott ki magával a területre. Szétnyitotta, ráült és mindenkinek büszkén mutogatta.

Mindenki el is volt ragadtatva Kálmán szerzeményétől, én voltam az egyetlen, aki azt mondtam: nem ér ez semmit!

Kálmán szinte megütközve kérdezte:

— Hogy mondatsz ilyet? Miért nem ér ez semmit?!

— Azért, mert nem ér!... — válaszoltam.

Huszonöt év múlva a történetek után együtt szalonkázunk kettesben a zebegényi erdőben.

Csathó Kálmán ráült arra a bizonyos bambusz botszékre és a szék egy nagyot reccsent s Kálmán a földre esett.

— Az ördög vigye el ezt az ostoba székét! — kiáltotta dühösen.

Mire én megszólaltam:

— Ugye Kálmán, mondtam én már akkor, hogy nem ér ez semmit!...

*

Ugyan, ki ne hallott volna a boldog békebeli Nagy-Magyarország híres irodalmi vadásztársaságáról, amelynek megteremtője, vezére Wolfner József volt, az ismert kiadó, akit mindenki csak Pepi bácsinak becézett. Az irodalmi vadásztársaságnak tagjai voltak mindazok a neves írók, akik Pepi bácsi könyv- és lapkiadó vállalatához dolgoztak. Bársony István és Malonyay Dezső is tagjai voltak ennek a vadásztársaságnak, amely Csatán tartotta meg híres vadászatait.

A mi területünk — Tóth Imrével és Alszeghy bácsival — Garammikolán volt. Így természetesen odamenet, meg visszajövet is összetalálkozott a két kompánia. Ilyenkor a magyar szellemi élet legkitűnőbbjei találkoztak a vasúti kocsiban. Mindig kitűnő volt a hangulat, szellemes tréfák, klasszikus adomák, kedves, ötletes ugratások, vég nélküli, káprázatos, sistergő tűzijátéka volt az utazás. Természetesen minden alkalommal beszámoltunk egymásnak a vadászsákmányról.

Egy ízben, amikor megkérdeztem tőlük, hogy mi volt az eredmény, az egyik titán így számol be:

— Ma kitűnő napunk volt! A zsákmány 65 nyúl, 27 fogoly, 3 hajtó, meg 1 jegyző!...

*

Mint a legszebb, legbájosabb Mednyánszky-kép, olyan volt a garammikolai vadászterület csalitos, enyhe, lankáival, sűrű ligeteivel, szépséges vízparti részleteivel...

Területünket a Garam meg a Kompa folyta körül, átölelve bársonyos, féltő karokkal ezt a külön kis világot, vadászok Mennyországát...

Minden apró vadat megtaláltunk ezen a területen, mégpedig bőségesen.

Az esztendőik során sok kedves emberem megfordult itt, mint vendég. Nemcsak művészberek, hanem politikusok, arisztokraták, akik szerették a művészeket és jól érezték magukat társaságunkban.

Egyszer Hegedüs Gyulát is meghívtam Garammikolára. Ő nem volt valami szenvedélyes vadász, inkább a természet vonzotta.

Gyula hátamegett két hajtógyerek beszélgetett. Közel voltak hozzám is, jól hallottam, hogy mit mondanak.

Azt mondja az egyik:

— Hát ez a nagyorrú zsidó hogy' került ide?

Mire a másik:

— Nem zsidó e!

— Bizony a! Nézd meg az orrát, egész az álláig ér!

— Nem a, ha mondom!

Így vitatkoztak.

Hegedüs később lőtt egy visszafelé repülő foglyot. Egy hajtógyereket küldött érte. Negyedórai keresgélés után visszajön a gyerek:

— Naccságos úr, nem találom a foglyot...

Gyula barátom erre odamegy a gyerekhez, körültapogatja és — hátul az ingében elrejtve megtalálja a foglyot. S ezzel hatalmas pofont húz le neki.

Erre a két vitázó hajtó közül megszólal az egyik:

— No, ládd e! Ugye mondtam én, hogy nem zsidó!...

*

Azt tarják, hogy az embert kártya közben, vagy a bo-
ros asztalnál lehet a legjobban megismerni. Nem hiszem.
Én ezt leginkább úgy módosítanám, hogy: az embert va-
dászat közben lehet a legjobban kiismerni. Vadászás köz-
ben érvényesülnek igazán a jó és rossz tulajdonságok. Például a legáltalánosabb emberi rossz tulajdonság, az irigység, amely akkor jelentkezik, ha az egyik vagy másik több vadat lő nála. Az ilyen vadásznak még az arcára is kiül, hogy irigyli a másikat. De itt jelentkezik a jó tulajdonságok is, mint a kollegialitás. Vannak vadászok, akik a közös étkezésnél külön ülnek és féltve, szinte titokban nyitják ki elemőzsiás zsájkukat s a világerő nem kínálnának belőle valakit. Ezek nem jó vadász-kollégák. A kollegiális érzésű vadászok jó szívvel, kedvesen, kedélyesen kínálgatnak a magukkal hozott ételekből:

— Egyél, komám! Kóstold meg ezt a kis csabai kolbászt! Ne olyan kicsit vágj, azt a nagyobbat vedd! Húzz egyet ebből a fenyőpálinkából, magam hoztam Erdélyországból!

Ezek a jó vadász-pajtások.

Akik kipakolnak középre és azután megkezdődik a nagy, közös lakmározás. Nincs „enyém-tiéd”, mindenki abból eszik, amit a szeme, meg a szája megkíván.

...Eszembe jutnak a régi, békebeli, nagy vadászebéddek, amelyeknek se vége, se hossza nem volt. Vidám hangulatukat szinte újra átélem, a sok finom étel-ital ízét az ínyemen érzem. Mert azelőtt a kosztolás is egyik fő attrakciója volt a vadászásnak, majdnem olyan fontos, mint maga a vadászat. Finom sülték, libamájak, pástétomok, kaviár, francia pezsgő nem ment ritkaságszámba. Amíg vadásztunk, a pezsgős butéliák a Garamban hűltek, odakötve az árnyas fűzfákhoz, s egy hajtógyerek vigyázott a legértékesebb „zsákmányra”.

Mondom, nálunk különösen híresek voltak ezek a va-

dászebéddek. Sok művészbarátunk nem is annyira a vadászat kedvéért jött ki a területre, hanem a pompás ebéd miatt, meg természetesen a társaság vonzotta.

Ezek közé tartozott Szerémy Zoltán is.

Emlékeznek még a drága, kedves Zoli bátyánkra?

Mintha most is magam előtt látnám mindig elegáns figuráját, mintha hallanám jellegzetes, palócos, kissé érdes hangú, tagozott beszédét. Zoli nem volt vadászember, a baráti kör, a szabad természet, és a mindig finom ebéd vonzották. Ki se sütötte a puskáját, csak velünk sétált és élvezte a mi szórakozásunkat, örömünket. 1900-ban vett huszonöt darab Eley angol patront, úgy tudom, hogy amikor meghalt, az örökösök hiánytalanul megtalálták a patronokat vadásztáskájában... Mindig úgy volt öltözve, mint valami angol lord az udvari vadászat alkalmával. Mintha a Vígszínház színpadáról lépett volna le tökéletes maszkban. Zoli pedáns ember volt, sokat adott az öltözködésre. Nemcsak a színpadon volt mindig kifogástalanul elegáns, hanem az életben is.

De mondom, a vadászat őt csak annyiban érdekelte, hogy: mi lesz ebédre?

Egy másik ilyen aranyos, állandó ebédvendégünk volt még Faludi Tóni, azaz Faludi Antal, a Nemzeti Színház pincér- és inasszínésze. Ezt a szerepkört szinte a klasszikus tökéletességig emelte. Tónit is főleg az ebéd érdekelte, még puskát se hozott magával. Ő is mindig elegánsan öltözve jött ki vadászni, de őt nem igen izgatta a stílszerűség, mint Szerémy Zolit, mert fehér vászonnadrágban, teniszcipőben, magas, szimpla kemény gallérral, kerek mandzsettákkal, girardikalappal a fején érkezett meg a vadászatokra, amelyeken hivatalosan mint „főhajtó” vett részt. Különös ízt, színt, derűt kapott a vadászat, amikor Faludi Tóni is közöttünk volt elmaradhatatlan sárga szalmakalapjával a fején, kezében hosszú pálcával s hajtotta

nekünk a vadat. Hórihorgas, szikár figuráját ha megláttuk felbukkanni a kukoricásban, monoklival a szemén, már mosolyognunk kellett. Faludi Tóni leghálásabb közönsége maga a gazdája, Tóth Imre, a Nemzeti Színház igazgatója volt.

Sose felejttem el, hogy szidott, ha véletlenül hibáztam.

— Szégyellje magát, Cigány! — kiabálta. Így eltolni azt a nyulat! Nem puska való a maga kezébe, hanem kapanyél! Ha én puskát vennék a kezembe, majd megmutatnám magának, hogy mi a vadászat!

„Cigány” — ez én voltam. Így neveztek el barátaim, vadásztársaim, mert fekete volt a hajam, mint a varjú szárnya, a szemem is fekete volt, mint a bodzafa bogyója s kerek arcom napbarnítottan vigyorgott mindig.

Cigány... — mennyi melegséggel, szeretettel s a hangsúlyozásban mily humorral mondták ezt nekem!

Mindig szidott, minden lövésemet kritizálta a Tóni. Persze, mulattam rajta nagyon, hogy tud mérgeledni. Egyszer elhatároztam, hogy szigorú kritikusomat kihívom egy kis versengésre.

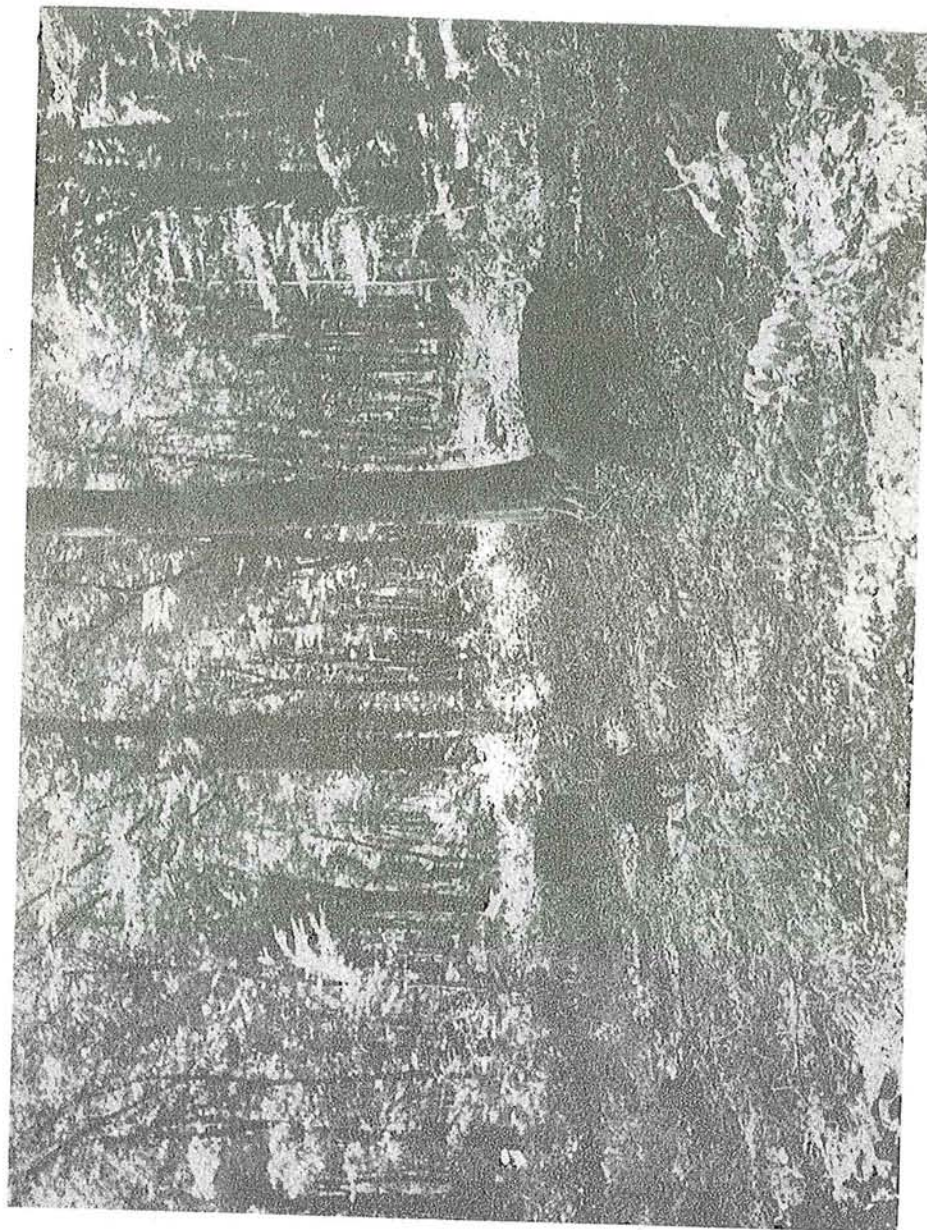
— Nézzed Tóni — mondtam neki —, te azt állítod magadról, hogy kitűnő puskás vagy, csak „elvi okokból” nem vadászol. Most alkalmat adok neked arra, hogy ezt be is bizonyítsd. Kötök veled egy fogadást...

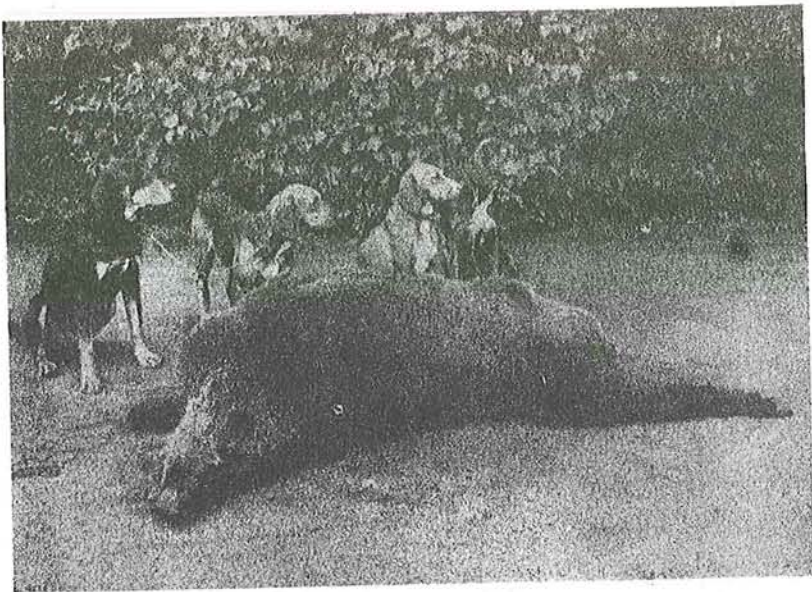
— Halljuk, halljuk! — kiáltották egyszerre többen is. A vadászok körém gyülekeztek, nevetésüket alig bírták elfojtani, mert előre tudták, hogy ebből valami nagy tréfa kerekedik.

Csak Faludi Tóni maradt komoly, s szinte nyersen mondta:

— Beszéljen hát! Adja elő! Szeretném tudni, micsoda gázságot talált ki megint, Cigány!

— Fogadást ajánlok — mondtam neki komolyan. Célba lövünk a vadászkalapomra, húsz lépés távolságból.

Terítéken az „öreg remete”

Gazdag zsákmány

A te egy forintod ellenében tíz forintot teszek, hogy nem fogod eltalálni a kalapom, te híres puskás!

Tóni azonnal belement a fogadásba.

Izgatottan guberálta ki az egyforintost, én is elővettem a tíz forintot s letétbe helyeztük Alszeghy Kálmánnál.

Izgalmas percek következtek.

Szépen felakasztottam egy útszéli akácfa ágára a vadászkalapom, leszámoltam a húsz lépésnyi távolságot, azután átadtam a puskám az izgatott Faludi Tóninak:

— Kettőt lőhetsz — mondtam —, ha esetleg az első lövésre nem találnál.

Tóni fölényesen nevetett. Még csúfosan meg is jegyezte:

— Elbúcsúzhat a tíz forinttól és a kalapjától, Cigány! (Ő előkelő akart lenni és ezért rendszerint magázott engem.)

Tóni vállához emelte a puskát, megcélozta a kalapomat.

A nézőközönség izgalma szinte a tetőfokra hágott. Csaknem fulladoztak a nevetéstől.

Eldördült a lövés!

A kalapom azonban mozdulatlanul, teljes épségben és egészségben ott fityegett az akácfa ágán.

Eldördült a második lövés is!

A kalapom meg se mozdult az ágon. Sőt, mintha most már gúnyosan mosolygott volna Tóni felé a fakult, sok vihart látott vadászkalap.

Fent az égen egy fehérmellényes szarka röpködött, hangosan csörögve. Mintha ő is a Tónit nevette volna...

— Nem értem — mondta Faludi Tóni zavartan. — Hihetetlen... Nem értem... Pedig a ligetben tíz tojás közül nyolcat szoktam eltalálni...

És elvesztette a fogadást.

Mi persze megértettük azt, amit Tóni sehogyan se tudott felfogni.

Patronjaiból még a vadászat előtt kiszédtem a sörétet...

Ezután odaléptem a levert, letört barátunkhoz és újabb fogadást ajánlottam neki:

— Most pedig akaszd ki a te szalmakalapod. Az egy forintod ellen ötven forintot fizetek, ha az első lövésre, harminc lépésről nem találom el!

— No, erre kíváncsi vagyok! — kiáltott fel Tóni. — Ez a Cigány nagy elbizakodottságában Tell Vilmosnak képzeletét magát.

És azonnal belement a fogadásba.

Sietve kiakasztotta az ágra a szalmakalapját.

Harminc lépésről úgy lőttem bele 8-as söréttel, hogy csak a karimája maradt meg!

Képzeltető, milyen keserű arcot vágott Tóni, amikor megpillantotta elegáns girardi-kalapjának maradványait. Olympusi kacagásba fulladt az ugratásoknak ez a sorozata.

Tévedés azt hinni, hogy a férfiaknál a kalap nélküli divat a világháború utáni években kezdődött. Az első férfi, aki kalap nélkül sétált végig aznap a Lipót-körúton — még a kilencszázas években —, Faludi Tóni volt... Így lett ő ennek az egészséges divatnak az úttörője...

Nem volt elég, hogy két forintot veszített a drága Tóni fogadáson, aznap mindjárt harmadszor is megtréfáltuk.

Egy kis szigetre igyekeztünk foglyászni, melyet a Garam folydogált körül. Nem volt itt mély a víz, legfeljebb térdig, vagy derékig ért. A vadásztársaság tagjait a hajtógyerekek a hátukon vitték keresztül egyenként a vízben.

Annak a hajtógyereknek, akinek Faludi Tónit kellett vinnie, ötven krajcár külön jutalmat ígértem, ha elbotlik a víz közepén.

Már mind szerencsésen megérkeztünk a kis szigetre,

csak Tóni átszállítása volt még hátra. A szigetről figyeltük az elkövetkezendőket.

Tóni fehér vászonruhában, az elmaradhatatlan monoklival a szemében lovagolt a gyerek hátán, amikor — pontosan a víz közepetáján — hirtelen megbotlott a fiú s mind a ketten elmerültek a vízben...

Sohasem fogom elfelejteni Tóni ábrázatát, amikor felkászolódtott s csurom vizesen; szikrázó szemekkel engem keresett.

Amikor látta vigyorgó arcomat, mindjárt tudta, hogy az a „gazság” is tőlem származik...

*

Az évek során sok vadászskutyával találkoztam, magamnak is volt egynéhány. De a sok közül emlékezetemben maradt egy zsemlyeszínű vizsla, amihez hirdetés útján jutottam.

Az illető, aki a kutyát hirdette, felhívásában azt állította, hogy idomítása egészen „speciális” és korszakalkotó.

Ezek után — természetesen — megvettem tőle a fent említett zsemlyeszínű kutyát. A vadőrömet küldtem el érte, valahová Nógrád megyébe. Amikor a kutyát először megláttam, szálnalmas volt. Sovány, mint a hét szűk esztendő. Az ujjaimmal megszámlálhattam a bordáit. De mégis jókedvű, vidám, ugrádozó állat volt.

Másnap reggel kimentem vele vadászni.

Abban az esztendőben nagyon sok fürj volt a határban. Az első kölestáblában felrepült egy fürj, lelőttem, abban a pillanatban a kutya — mielőtt küldtem volna — már rohant a fürjért.

Ez a túlbuzgóság nem nagyon tetszett nekem. Gondoltam, hogy fiatal kölyökkutya, majd lehiggad.

Odaértem én is.

A kutya leült és nézett rám a kölesben.

A fűrj pedig sehol nem volt.

Küldtem keresni:

— Apport schön! Apport!

A kutya nem mozdult.

No, mondtam, ez a fűrj elveszett, gyerünk tovább.

Ez a jelenet még vagy kétszer megismétlődött.

Amikor harmadszor is lelőttem egy fűrjet, odamentem és láttam, hogy a kutya szájaszéle tele volt apró pihetollal!

Most már világos lett előttem, hogy hova tűntek el az esett fűrjek.

Ez a „speciálisan” idomított kutya szőröstől-bőröstől lenyelte a lelőtt madarakat!

Nem fogtam fel tragikusan a dolgot, nevettem rajta.

Ezek után, ha lelőttem egy vadat, mind a ketten — én is meg a kutyám is — elkezdtünk szaladni.

Aki előbb ért oda, azé volt a vad!

Végül aztán meguntam ezt a sok versenyfutást és egy pesti fiskálisnak, — aki ellenem a közelmúltban nyert meg egy pert — ajándékoztam „speciálisan” idomított vizslakutyámat. Nagy kocavadász volt az illető s emellett még kövér is.

Gondoltam: szaladj huncut fiskális te is!

Ez volt a bosszúm az elveszített perért.

*

Gárdonyi Gézáat sohasem sikerült rábírnom arra — bármennyire is szerettem volna —, hogy kijöjjön velünk a területre, a szabadba s puskát vegyen a vállára.

Szinte hihetetlen volt számomra, hogy Gárdonyi nem vadászik, mert emberi és írói lényéhez, egész beállítottságához annyira hozzátartozott volna az is, hogy ő szenvedélyes vadász...

Dehát nem így volt.

Bensőséges, meleg barátságunk hosszú évei alatt nem

Őzike napsütésben

Megértettük egymást Mihállyal

Tenyésznnyulak eresztése Tökölön

sikerült őt „elcsábítanom”, bármily kívánatosan ecseteltem is előtte a vadászat testet-lelket vidító gyönyörűségét.

Az „egri remete” — ahogy Gárdonyi Gézáat nevezték —, ha nagyritkán felutazott Budapestre a Dohány utcai régi Otthon-körben, vagy a New York kávéház irodalmi törzsasztalánál üldögélt, hosszúszerű, érett tajtékipájából szívta a szűzdohányt, mélységes, bölcs hallgatásba burkolódzva. Előtte egy pohárka Lacrima Christi. Ezt szerette, mindig ezt itta.

Hányszor mondtam neki ilyenkor:

— Géza, miért ülsz mindig a szobában, vagy a kávéházban? Gyere ki velünk holnap reggel vadászni. Meglátod, milyen jól érzed majd magad kint a szabadban!

Csak úgy a pipaszár mellől válaszolt:

— Mikor én néptanító voltam, éppen eleget jártam a szabad levegőn...

Szinte lelki kényszer számomra, hogy itt most elmondjam Gárdonyi Gézával való megismerkedésem történetét.

Gárdonyinak abban az időben megjelent egy novellája a Budapesti Hírlap-ban ezzel a címmel: „A Bodri”. A novellának országos sikere volt. Amikor az író legközelebb Budapestre jött, összetalálkozott a New York kávéházban Beöthy Lászlóval, a Nemzeti Színház fiatal, lelkes, örökké rajongó igazgatójával.

— Göre — csapott rá Beöthy lelkendezve —, miért nem írsz darabot a Nemzeti Színház számára?

(Gárdonyi Gézáat baráti társasága Göré-nek hívta az általa megteremtett s akkor rendkívül népszerű Göré Gábor bíró uram figurája után.)

— Hogy miért nem írok darabot? Hát azért, Lacikám, mert nincs darabtémám...

Beöthy fellelkesülve mondta:

— Dehogy is nincs! Hát ott van „A Bodri”! Olvas-

tam a tárcát a Budapesti Hírlap-ban, a legkitűnőbb színdarab-téma!

Az író gondolkozott, egyet szippantott a hosszú meggyfaszárból s úgy válaszolt:

— Hát a téma már meg volna. De még hiányzik valami, ami mindennél fontosabb.

— Micsoda?

— Az előleg. Kétezer forint előleget kérek, akkor megírom színdarabnak a „Bodri”-t.

Ezzel vége is lett a beszélgetésnek.

Gárdonyi házautazott Egerbe, itt hagyva Beöthyt a nagy feladattal: megszerezni a kétezer forint előleget! Nagy összeg volt ez akkor, ilyen fejedelmi előleget nem is kértek és nem is kaptak még abban az időben az írók.

Gróf Keglevich Gábor volt akkor a Nemzeti Színház intendánsa, ezt a kérést még csak eléje sem merte terjeszteni a fiatal igazgató. A felét sem utalta volna ki a gróf a „gatyás, paraszt-darabért”! Akkoriban finom, romantikus, főleg francia társalgási színműveket játszottak a Nemzeti Színház színpadán, vagy klasszikus tragédiákat.

Közben múlt az idő.

Beöthy azonban nem mondott le tervéről és mindenáron meg akarta íratni Gárdonyival a darabot, amelynek sikerében rendületlenül hitt és bízott s ezért nem maradt más hátra, mint az, hogy a saját pénzéből küldött Gárdonyinak ezer forint előleget.

Néhány nap múlva visszajött az ezer forint Egerből. A postautalványra ezt írta Gárdonyi: „A darab kész. Kétezer forintot kérek, más különben nem küldöm”.

Beöthy kétségbeesve mutatta nekem a postautalványt, Gárdonyi soraival.

— Makacs ember — mondta —, nem lehet egykönnyen beszélni azzal a kemény, magyar koponyájával...

Aztán áradozva beszélt arról Beöthy, hogy — képzei

— micsoda színdarabot írt Gárdonyi „A Bodri”-ból! Micsoda érdeklődés kísérné a nagy regényíró első színdarabját! Gárdonyi ma a legnépszerűbb író az országban!

— Meg kell szereznem Rózsám a kétezer forintot, ha török, ha szakad és el kell küldenem Gárdonyinak! (Rózsám... — így hívott engem Beöthy László.) Gyöjjön azonnal velem!

Beültünk egy kétfogatú gumirádlisba.

Beöthy az Országos Kaszinóba hajtatott.

A visszaküldött ezer forinttal kártyán akarta kinyerni a hiányzó másik ezer forintot.

Ott álltam mögötte, amikor mint bakk-bankár sápadtan osztotta le a kártyát...

Éjjel egy órára megvolt a hiányzó másik ezer forint is!

Azonnal a főpostára hajtattunk és még aznap éjjel elküldtük a kétezer forint előleget Gárdonyi Gézának Egerbe...

Két nap múlva megérkezett a Nemzeti Színházhoz Gárdonyi darabja, amelynek az író ezt a címet adta: „A bor”.

Néhány soros levél volt a darabhoz mellékelve s ebben arra kérte Gárdonyi Beöthy Lászlót, hogy Baracs Matyi szerepét feltétlenül Zilahy Gyulára ossza ki. Ehhez ragaszkodik. Beöthy még aznap délután elolvasta „A bor”-t, este már széttárt karokkal, lelkesedve újságolta a színháznál:

— Gyönyörű! Csodálatos! Ez az, amit én Gárdonyitól vártam!

Aztán belém karolt és félre vitt:

— Rózsám, van magának ebben egy szerep! Tökéletes! Bűbájos! A Baracs Matyi szerepe! Igaz, hogy Gárdonyi Zilahy Gyulának szánta, de én ezt majd elintézem vele! Megmagyarázom neki, hogy ezt a szerepet csak maga játszhatja. Göre tévedett, ez nem Zilahynak való!

— Nem hinném, hogy ebbe Gárdonyi beleegyezzen

— mondtam. — Először is Gárdonyi Zilahy Gyulát még Szegedről ismeri, s tudom, megígérte neki, ha majd egyszer darabot ír, ő játszik benne egy jó szerepet. Ez abban az időben történt még, amikor Gárdonyi Szegeden újságíró volt, Zilahy meg a szegedi színház tagja. Másodszor Zilahy beérkezett, jónevű színész, én pedig itt, a Nemzeti Színházban még ismeretlen vagyok...

— Bízsa csak rám, Rózsám! Baracs Matyi szerepét maga játssza!

Ezzel faképnél hagyott.

Óriási harcok árán Beöthy Lászlónak sikerült kiverekednie, hogy a szerepet én kapjam meg! Gárdonyi több ízben megfenyegette Beöthyt, ha nem Zilahy játssza a szerepet, hát visszaveszi a Nemzeti Színháztól darabját. Beöthy mégis győzött! Hiába, ha ő valamit a fejébe vett... Gárdonyi viszont duzzogott, haragudott. A próbákra bejárt, mindenkinek adott egy-két utasítást, csak engem került el tüntetőleg. Egy szava sem volt hozzám.

Elkövetkezett a főpróbára napja. Azt hiszem, nem szükséges itt most újra felidézni, hogy mi minden történt ezen a lázas, diadalmas főpróbán, amikor először hangzottak fel a Nemzeti Színház színpadján Gárdonyi egyszerű, közvetlen, emberi szavai. Az akkori kritika azt írta, hogy kitáruultak a színház ablakai, s a poros, dohos levegő helyébe a magyar falu egészséges, friss, szénaillata áradt be a régi épületbe... Irodalmi színháztörténelmi szempontból reveláció volt. „A bor”, ez a főpróba mérföldkő volt a múlt és a jövő útjai között, mert ekkor kezdődött el a naturalista színjátszás Magyarországon.

S hogy nekem is sikerem volt Baracs Matyi szerepében, azt — minen kétséget kizáróan — az alábbiakból tudtam meg. A főpróba után, délután — szokásom szerint — felmentem feketézni az Otthon-körbe. Amikor beléptem, Gárdonyi Géza felállt az asztaltól, ahol körülülték a

gratuláló barátok, írók, kritikuskok s elém sietett. Nyújtotta a kezét és csak ennyit mondott:

— Szerbusz. Ezentúl legyünk pertuk.

Ez a kézfogás a legnagyobb elismerés volt számomra.

Gárdonyi megszeretett, barátjává fogadott.

Két év sem telt bele és megírta második színdarabját az „Annuská”-t. Ezt a darabot Ligeti Juliskának és nekem írta. A darab első nyomtatott kiadásában benne is áll, hogy nekünk írta, „A bor” felejthetetlen sikerének emlékére.

Gárdonyi egy ízben meghívott Egerbe is.

Üldögéltünk a dolgozószobájában, amelyek falait körkörül könyvespolcok takarták. Az ablakokat vastag függönyök borították. A dolgozószobának mennyezetvilágítása volt. S amikor megkérdeztem tőle, hogy miért van ilyen hermetikusan elzárva, ezt mondta:

— Szeretek csendben dolgozni... Egerben pedig folyton szólnak a harangok...

Ebben az időben még legényember voltam, de már udvarolgattam s közöltem Gárdonyival, hogy rövidesen megnősülök.

Gárdonyi nagy bölcsen hallgatott, szívta hosszúszerű pipáját. Aztán megszólalt:

— Ettél-e már náluk?

— Ettem — válaszoltam kissé csodálkozva a kérdésén.

— Jó étvággal eszik a jövődöbeli?

— Nem figyeltem...

— Hát figyelj meg. Ha piszkál az ételben, akkor ne vedd el, mert gyomorbeteg. Az ilyen nem feleségnek való, ezzel rossz lesz a házasság...

Felejthetetlen napot töltöttem Gárdonyinál Egerben. Úgy éreztem, hogy az emberi bölcsesség, tehetség és jószág forrásánál járok...

Már öregeste lett s az égen felragyogtak az „egri

csillagok”, amikor elbúcsúztunk. A szobában petróleumlámpa égett s én — amint mentem kifelé — észrevettem az egyik sarokban egy öreg kakasos puskát.

Felragyogott az arcom:

— Géza... te mégis vadászol néha... Vagy vadásztál valamikor...

— Sohasem — válaszolta Gárdonyi. — És nem is fogok. Ezt az öreg puskát egy jó komám testálta rám. Emlék. Elfér itt a sarokban.

Kis szünetet tartott, azután így szólt:

— Én majd csak akkor fogok vadászni, Kálmán, ha a nyúlnak is lesz puskája, amivel visszalő...

...Arról akartam beszélni, hogy Gárdonyit sohasem sikerült a vadászatra csábítanom, s csak most veszem észre, hogy közben mennyire elkalandoztam emlékeim sűrű erdejében...

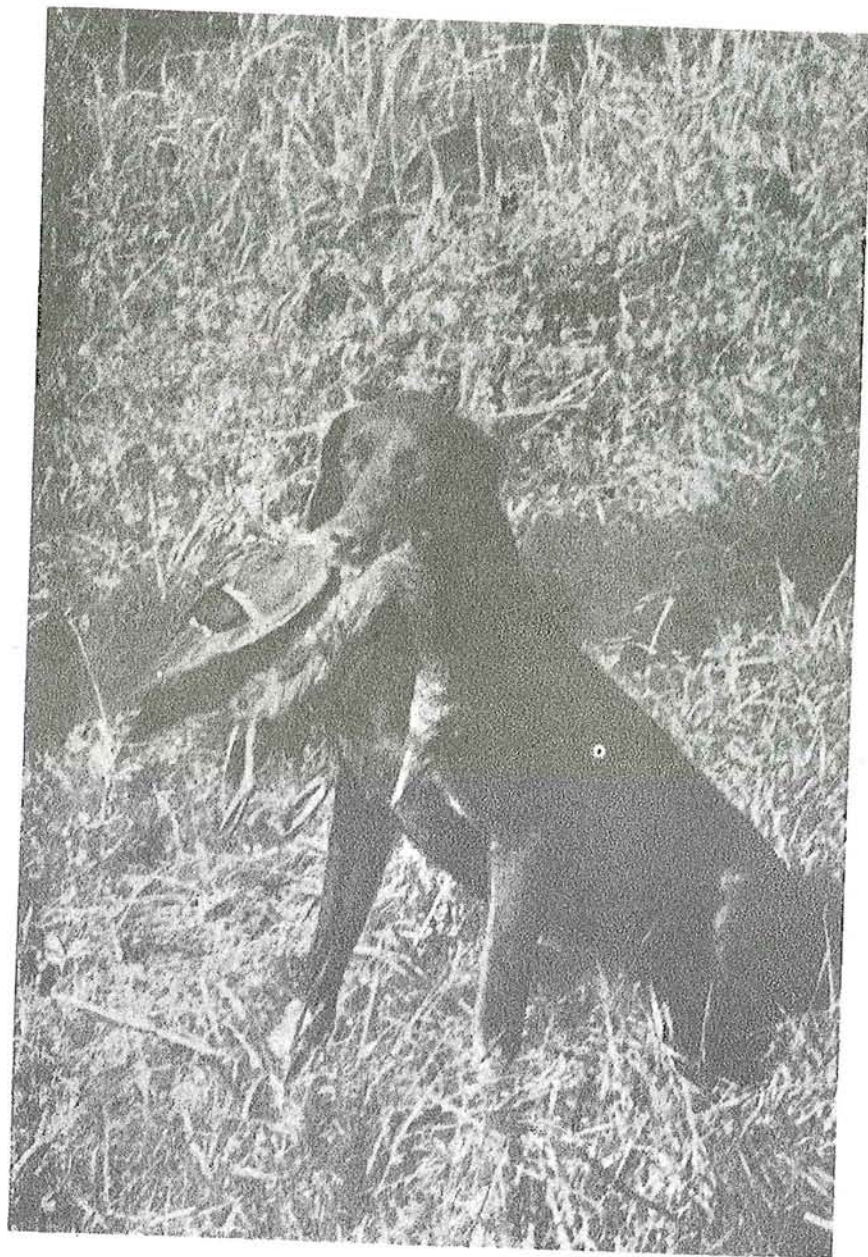
✱

Egy szép napon levelet hozott a posta a Felvidékről.

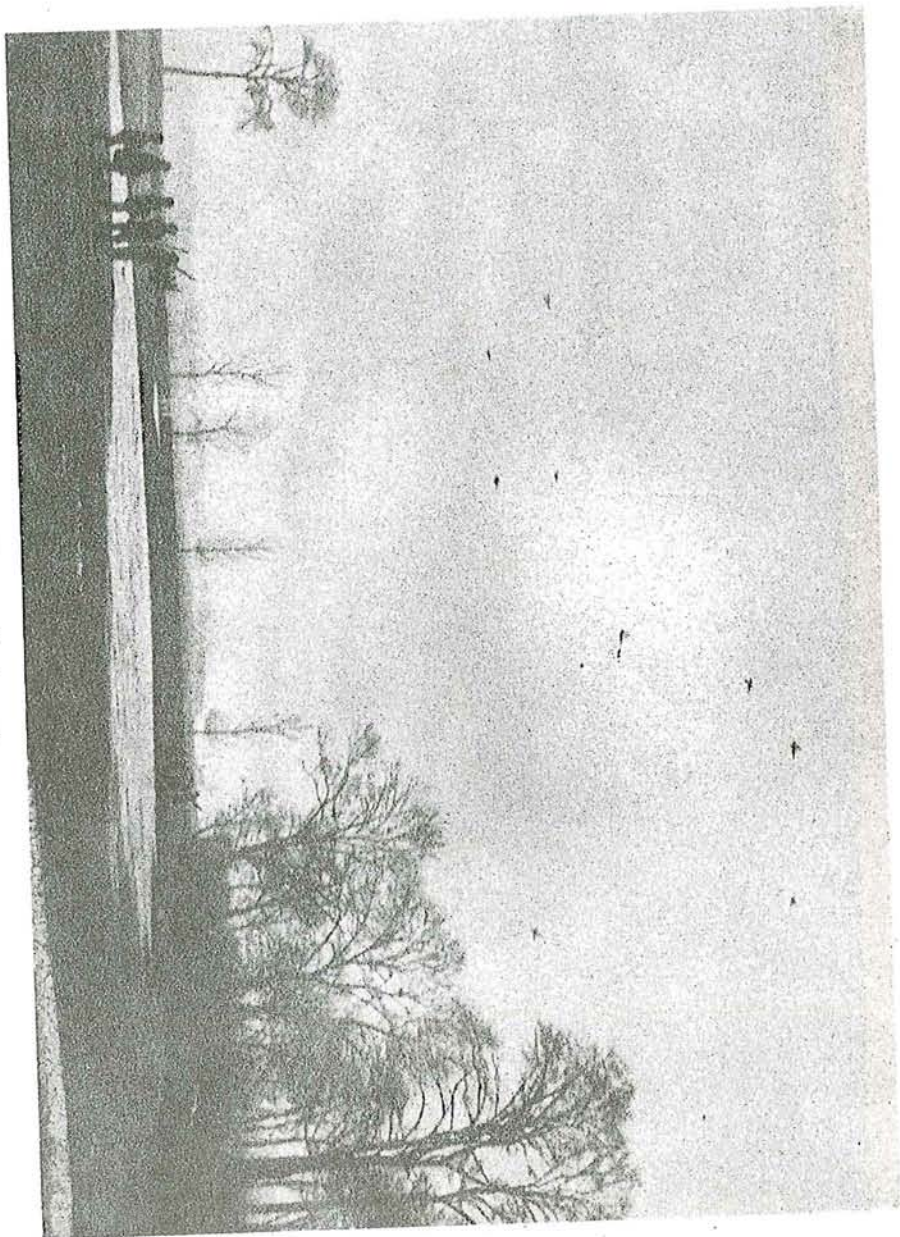
Egyik kedves komám írta, akinek hatalmas kiterjedésű erdőbirtokai vannak arrafelé. Őzbakra invitált. Barátom megrögzött aglegény, híres vadász, aki ott élt a hegyek közt gyönyörűséges kastélyban, s valóságos főúri udvartartás vette körül. Dúsgazdag ember volt, aki az élet minden örömét a vadászatban lelte. Már máskor is, többször is hívott, de eddig még sohasem tudtam magamnak időt szakítani, hogy meglátogassam. A színház műsora most úgy alakult, hogy néhány napra elutazhattam.

Örömmel csomagoltam össze a többnapos vadászat-hoz szükséges holmimat, boldogan akasztottam le öreg, kipróbált Mauseremet.

Este volt, amikor megérkeztem. Barátom nagy örömmel várt már az állomáson, kocsival hajtottunk a kastélyba, ahol pompás vacsora fogadott. Csak ketten voltunk,

Baby, ez volt a legjobb kutyám

nem volt kívülem senki vendég, nyugodtan elbeszélgethettünk a magunk dolgairól. Későre járt már az idő, amikor barátom így szólt hozzám:

— Itt az ideje, hogy lefeküdj, pajtás. Kora hajnalra rendeltem ide Sós Mihályt, a vadőrömet. Igen megbízható ember. Vele még ki cserkészni. Nekem egy kis dolgom akadt itt a gazdaságban, holnap egyedül hagylak passziózni...

...Gyönyörű, koratavaszi hajnalban indultam neki az útnak Sós Mihállyal, a purzicsánszínű, hosszúbajszú vadőrrel. A füveken, a vadvirágokon és a fák levelein a harmat csillogott a félénk, hajnali napsugár fényében. Az erdő madarai akkor ébredtek. Pihéztek, tollázkodtak. Csiptak, pötyögtek, hangoltak, mint a cigánybanda, amely nagy koncertre készül...

Sós Mihály vadőr előttem rőtta a kövér éjszakai harmattól nedves cserkész-utakat.

Amint így mentünk, Sós Mihály hangosan diskurált, de azt is észrevettem, hogy csizmájának patkós sarkával, — mintha csak szándékosan tette volna — rúgdosta a köveket. Hiába intettem csendre, mondva, őzbakot így sohasem lövünk, rám se hallgatott, megint csak hangosan kezdett el beszélni, s ha kő akadt az útjába, nagyot rúgott bele a csizmája sarkával...

Sehogyan sem tetszett nekem a dolog.

Tisztában voltam vele, hogy őzbakot én itt nem lövök. Szörnyű gyanú ébredt bennem: ez a Sós Mihály hangos beszédével, vigyázatlan járásával, szándékosan rontja el a vadászatot!

Vajon miért teszi ezt? Miért nem akarja Sós Mihály, hogy meglőjjem azt az őzbakot, amit vendéglátó gazdám olyan jó szívvel ajánlott fel?

Nekem lett igazam. A nap már magasan járt fent az égen, lenn a völgyben, a kis templomban délre harangoztak

s én őzbakot nemcsak hogy nem lőttem, de még nyomát se láttam.

Kis erdei tisztáson pihentünk meg. Itt költöttük el az ebédünket. Nekem a vendéglátó komám gazdasszonya csomagolt mindenféle finom falatot, Mihály tarisznyázott, de persze megkínáltam őt is a magaméból. A pompás ebéd után elővettem zsebemből tarajos tajtékpipámat, amit hosszú esztendő alatt magam szívtam ki meggyszínűre.

Sós Mihálynak megakadt a szeme a pipámon.

— De szép pipa... — mondta.

— Szép — válaszoltam. — Szép is, meg jó is.

— A nagyságos úr szívta ki?

— Én magam. Több mint tíz esztendeje hordom az agyaram között, így vadászatokon.

Sós Mihály nem tudta levenni szürke vizenyős szemét a pipáról.

Én pedig elővettem a jobbik eszemet s azt mondtam neki:

— Idehallgasson, öreg. Ha lövök egy bakot, ez a pipa a magáé!

Felderült az arca. Mintha nem akarta volna elhinni, amit mondtam neki, újból megkérdezte:

— Nekem tetszik adni?

— Igen. Ha rávezet egy szép bakra.

Látszott az öreg Mihály arcán, hogy gondolkozik valamin. Tépelődött magában. Majd kis szünet után ráállt az üzletre.

— Hát nem bánom, nagyságos uram — mondta —, lövök én magával egy szép bakot, csak az a kikötésem, el ne mondja a gazdának, hogy a kökényes alatt lőttük, mert akkor kikerget még a határból is. Azt kell neki mondani, hogy lent a meszes gödörnél volt a bak. Az, tetszik tudni, olyan hely, hogy ott még a világ születése óta nem járt őzbak.

— Rendben van — válaszoltam neki. — De most már mondja meg, miért csinálta eddig ezt a komédiát? Hiszen maga mindent elkövetett, hogy én nehoogy egy őzbakra találjak!

Az öreg Mihály restellte, hogy rajtacsíptem.

— Ha már így rám tetszett pirítani — mondta — hát tessék megtudni az igazságot. Az én gazdám a legjobb, legderekabb ember, a föld kerekéségén nem lehet nála különbet találni. Szereti a vendégeit, tejbe-vajba fűroszti őket, még pénzt is ad nekik, ha kérnek, de azt nem tudja egészségesen elviselni, hogy rajta kívül valaki más is lőjön itt, ezen a területen bakot! Ha ilyesmi meg is történik nagy ritkán, bizony két hétre elmegy az étvágya! Én tudom ezt róla, azért aztán vigyázok is, nehoogy a vendégnek sikerüljön valamit a puska csövére venni...

Amikor ezt meghallottam, jót mulattam.

Az én komám talpig úriember, a legjobb barát, a legkedvesebb vendéglátó házigazda, de — irigy vadász!...

Erről az oldaláról eddig nem ismertem.

Szép csendesen elsétálgattunk a kökényeshez. Beszélgettünk, pipáztunk, így vártuk be biztos rejtekhelyünkön az esteli szürkületet, amely halványkék, opálos fátyollal vont be az erdőt, a kövérfüvű, illatos tisztást, az egész vidéket.

Egyszerre csak Mihály megtapogatta a vállam, előre mutatott.

Odanéztem.

A lombsátoron keresztül — amely minket takart — jól láthattam a várva várt őzbakot, amint a tisztás szélén legelészett...

Gyönyörű példány volt.

Mihály szinte csak lehelte a fülembe:

— Ez nekünk való! Most tessék löni!

Nem maradt sok időm habozni, felemeltem az öreg

Mausert, céloztam s egy szerencsés lövéssel helyben marasztottam.

Szép bak volt!

Érdemes volt érte az öreg Mihályt megvesztegetni...

Sötét este érkeztünk vissza a kastélyba.

Mihály néhány lépéssel mögöttem jött, nyakában az őzbakkal.

Házigazdám már a tornác lépcsőjéről kiabálta felém:

— Megjöttél? Na, mi az eredmény?

— Lőttem egy bakot — mondtam neki a világ legtermészetesebb hangján.

— Csak nem?! Hol? — kérdezte szinte megütődve.

— Mihály, hol volt ez a bak?

Mihály lehajtott fejjel, szinte szomorúan válaszolta:

— A meszes gödörnél...

(De jó színész ez a Mihály!)

— A meszes gödörnél?! — kérdezte megrökönyödve a barátom.

— Igen, nagyságos uram.

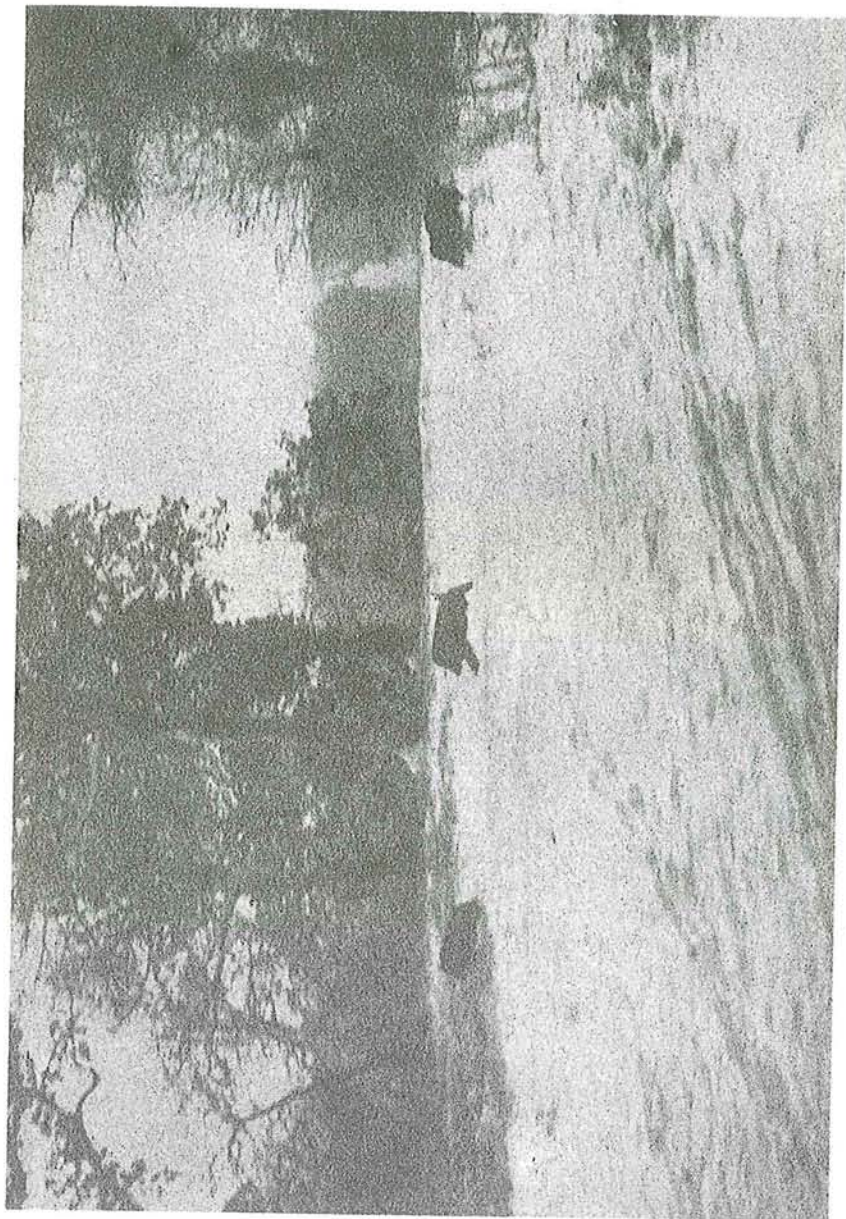
Kényszeredett, keserű mosollyal szemlélte az őzbakot a Mihály nyakában...

Azután leültünk a vacsorához.

Szép, enyhe, kora tavaszi este volt, a gazdasszony kint a teraszon terített meg. A házigazdám kissé nyomott hangulatban ült le az asztalhoz. Fájt neki az őzbak, mintha valami kedves rokonát vesztené volna el. Annál jobbkedvű voltam én. A jó borocska megoldotta a nyelvem, régi vadászmeséket, színházi anekdotákat mondtam el neki, végül ő is megenyhült és most már látszott rajta, hogy magában megbocsátotta az őzet.

Másnap megkaptam a szépen kifőzött agancsot, melyet ma is őrzök vadásztrófeáim között.

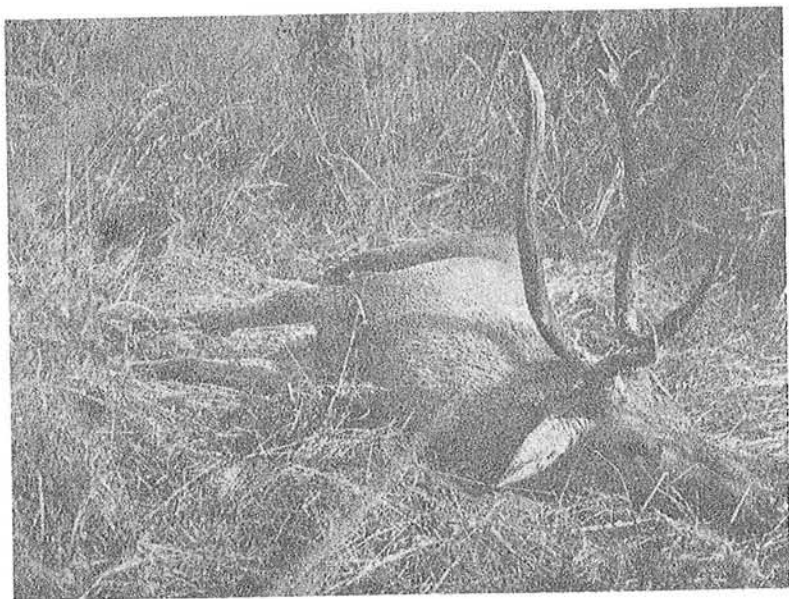
A legnagyobb szeretetben, barátságban váltunk el.

Kisvártatva három disznó vágott át a völgyön...

Szép bak volt!

Abnormis bika

— Remélem — mondta barátom a búcsúzásnál —, hogy a télen, disznóhajtásra, megint eljössz hozzám!

Tényleg, amikor leesett az első hó, megjött a barátságos meghívó is vaddisznóhajtásra.

Örömmel utaztam ismét a Felvidékre.

A vaddisznóvadászatot rajtam kívül még más vendégek is résztvettek, felvidéki urak, helybeli notabilitások, mingyárt összebarátkoztunk.

Nem feledkeztem meg az öreg Mihályról, akinek ezúttal száz darab rövid szivart vittem ajándékba. Derekasan meg is hálálta figyelmemet. Egy alkalmas pillanatban félrehívott az öreg és ezt mondta:

— Ha majd a gazdám felállítja a vendég-urakat, ne tessék odaállni, ahova ő mondja, hanem azon a helyen tessék maradni, ahol én köhögni kezdek...

Megértettem az öreg Mihályt.

Tízen voltunk puskások, szánkók röptették fel a társaság tagjait az erdőbe.

A házigazda rendezte a vadászatot, mindenkinek kijelölte a helyét.

Hozzám fordult:

— Te, Kálmánkám, felmegy oda az élre!

Ebben a pillanatban Mihály megállt egy odvas fa mellett és elkezdett köhögni.

Tudtam, hogy ez figyelmeztetés, amely nekem szólt.

Rögtön mondtam is a házigazdának:

— Ne haragudj öregem, de én szívesebben maradok itt! Nem származom zergecsaládból, tehát nem szeretek hegyre mászni!

— Hát nem bánom... — mondta kelletlenül.

A többieket szépen elrendezte, szót is fogadott neki mindenki. Odaálltak, ahová ő tanácsolta. Mihály a vendégekkel ment felfelé, útközben még visszanezített, megpödörítette a bajszát és rám kacsintott...

Ott maradtam tehát a völgyben s az odvas fa mellett húzódtam meg.

A házigazdám ugyancsak a völgy másik oldalán helyezkedett el.

Nemsokára megindult a hajtás.

Kisvártatva három disznó vágott át a völgyön. Az egyiket sikerült is közülük leterítenem. Hatalmas, szép kan volt.

A hajtás alatt még összesen két lövés esett, velem szemben, onnét, ahol a házigazdám állott.

Eredmény: három disznó, amelyből egyet én lőttem, kettőt a házigazdám.

Mondhatom, a vendégeket jó helyre állította, nem tettek semmi kárt az állományban.

Este szmokingos vacsora volt, a háziúr cigányt is hozatott a faluból, folyt a pezsgő, kitűnően érezte magát a társaság. A mellettem ülő komám nem hagyott békén, folyton nógatott, hogy köszöntsem fel a házigazdát, bizonyára nagyon örül majd neki.

Amikor nekem is kivörösödött már a fülem, szót fogadtam, felköszöntöttem.

Elmondtam a Mihállyal való vérszerződésemet a bakra, a köhögést, aminek a disznót köszönhettem. Éltettem a gavallér, úri házigazdát, de kinevetttem a vendégekkel — az irigy vadászt!

A felköszöntőnek — talán mondanom sem kell — óriási sikere volt. A vadászpajtások egymásnak dőltek a nevetéstől. De a legjobban maga a házigazda mulatott, legalábbis úgy mutatta.

Soha többé nem hívott meg vadászni.

Az ügynek azonban folytatása lett.

Néhány nap múlva levelet kaptam az öreg Sós Mihálytól.

Azt írta benne, hogy a gazdája elcsapta.

Nagyon megsajnáltam az öreget, meg aztán lelkiismereti furdalást is éreztem vele szemben. Egy vicc kedvéért elvesztette szegény a kenyerét.

Fölkerestem a földművelésügy minisztériumban az egyik kedves miniszteri tanácsos barátomat és elmondtam neki az esetet. Ő is vadászember lévén, nagyot mulatott a történeten. Meg azután a Mihályt is megsajnálta.

Még csak akta sem lett az ügyből, mert azonnal intézkedett és odavette állami szolgálatba, erdőkerülőnek az öreg Sós Mihályt...

*

Hazudnak-e a vadászok?

Mert — valljuk be — a közhit azt tartja rólunk, hogy vadászkalandjaink és élményeink elbeszélésénél nem ragaszkodunk szigorúan az igazsághoz. De mégsem merném azt állítani, hogy a vadászok nem mondanak igazat, inkább csak azt, hogy feltúlozzák, erősen kiszínezik, feldíszítik mondókájukat. Mert annak, amit elmesélnek, mindig van valami magva, ami valóban megtörtént, ami igazság.

A természet csendjében élő egyszerűbb embernek is csodálatosan kifejlődik a fantáziája. Mi mindenről tud mesélni az a havasi pásztor, aki ott él fent a hegyek ormán, a felhőkbe burkolódzva, távol az emberektől és minden kultúrától! Vagy milyen édesen folydogál a szó az öreg alföldi gulyás aranyszájáról. Szinte csörgedezik a magyar mesék tündérpatakja, pedig ő is ott éli ősi, nomád életét a puszták végtelenjében, ugyancsak távol az emberektől. Akinek egyébként alkalma sincs beszélni más emberfiával, legfeljebb a pulikutyájával válthat néhány szót...

A vadászembert is a természet csendje, szépsége, titokzatossága ihleti meg. Itt születnek azok a bizonyos vadásztörténetek, amelyeket egyesek aztán olyan élvezetesen adnak elő fehér asztalnál, borozgatás közben, vagy kényel-

mesen elfeküdve a klubfotójben, lágyan úszó, lila füstfelhőket eregetve a Média szivarból.

Ha a vadász egyszer elmondja a történetet — így szabadjára engedve fantáziáját, eltúlozva és kiszínezve —, másodsor már szentül hiszi, hogy mindaz, amit mond, valóban megtörtént, sőt pontosan így történt, erre akár esküt is tenne!

Két vadásztörténet mesélek itt el.

Mind két történet „hőse” én vagyok.

Nem újkeletű egyik sem, vadászvacsorákon sokszor mondtam el mind a kettőt. Túlzás nélkül mondhatom, sikerem volt velük. Két iskolapéldája annak, hogy a vadászok néha — mennyire túloznak...

Csíkban jártam, medvevadászaton.

Sétáltam a fenyvesek között, vállamon egycsövű expressz-puskám.

Tölténytáskámat messze mögöttem hagytam, a csőzkunyhóban.

Zörög a haraszt...

Odanézek: hatalmas anyamedve közeledik felém!

Felkapom a puskám, célzok, eldördül a lövés!

A medve megrázza magát és most már két lábra állva jön felém! Morgása vad és félelmetes, mintha az ég zöngöne! Úgy látszik, csak megsebezte a lövésem! Nálam pedig nincs több golyó!

Szaladok, menekülök visszafelé. Mély szakadék áll előttem, amelyen csak egy vékony deszkapalló visz keresztül. Már a deszkapalló közepén vagyok, az anyamedve követ, amikor rémülten veszem észre, hogy velem szemben jön egy hatalmas apamedve és elállja az utam! A palló mind a két végénél egy-egy medve állt, alattam pedig a feneketlen mélység!

Amikor idáig jutok ennek a hátborzongató, vérfa-

gyasztó történetnek az előadásával, mindig akad egy kocavadász a társaságban, aki megkérdezi:

— És aztán mi történt veled, Kálmán bátyám?

— Mi történt? Marha! Hogy lehet ilyet kérdezni? Megettek a medvék!...

A másik történet:

Járom kint a területet, sétálok az őszi szántásban, egyszerre csak a barázdából egy öreg nyúl ül fel. Ahogy közeledem feléje, meg se mozdul!

Az ördög látott ilyet!

Hát ülő nyúlra csak nem lövök!

Már alig egy-két lépésnyi távolság választ el, a nyúl csak bevár!

S amikor egészen közel érek hozzá, darabka papírt vesz elő és mosolyogva nyújtja felém:

— Mester, kérek egy autogrammot! — mondja.

Ami a legszebb az egészben: annyit mondtam már el ezt a két kis történetet, hogy — magam is elhíszem!...

*

De amit most mondok el, az valóban megtörtént Kürtön.

Téli körvadászatra voltunk hivatalosak.

Gyönyörű, napsütéses, decemberi havas idő volt, a hó csak úgy porzott a nyulak nyomában.

Amikor már szűkült a kör, olyan látványban volt részünk, amit soha az életben nem fogunk elfelejteni, akik ott voltunk.

Vagy tizenöt-húsz frakkos, szmokingos, cilinderes nyúl cikázott előttünk a szűk körben s kétségbeesett meneküléssel igyekeztek áttörni a vadászok gyűrűjét!

A meglepetéstől mindnyájunknak leesett az álla, a puskáinkat elejtettük.

Frakkos, szmokingos, cilinderes nyulak!
Ennél humorosabb, groteszkebb látványban még soha nem volt részem.

A meglepetés után egymásnak estünk a kacagástól.
Később aztán kiderült, hogy a jól sikerült tréfának Malonyay Dezső, a kiváló író volt az értelmi szerzője.

A hajtógyerekek a hátukon hozták, zsákokban a felöltöztetett nyulakat s az volt az utasításuk, hogy amikor már egészen összeszűkül a kör — Malonyay egy intésére — eresszék azokat szabadon...

*

Ennek a „vadásztörténetnek” a színhelye New York, 1926-ban.

Ebben az időben jártam kint Amerikában, de nem apróvadra utaztam ki vadászni a tengerentúlra, hanem nemesebb vadra, nevezetesen: dollárra...

Sajnos, ez a vadászkirándulásom nem sikerült.

Higyjék el, nem mint színész buktam meg kint Amerikában, hanem mint — üzletember. De rajtam kívül álló okok miatt sem sikerült akkor ez az amerikai dollár-vadászat.

A szerződéseim értelmében előbb New York egyik legelőkelőbb színházában, a négyezer személyt befogadó Theatre Century-ban kellett bemutatkoznom, s — a megállapodás szerint — azután utazunk majd ki a „road”-ra, vagyis a vidékre, ahol számos nagy városban játszom a társulatommal.

A bemutatkozásra zsúfolásig megtelt a színház. Több mint tizenkétezer dollár volt a bevétel. A menedzserem boldogan dörzsölte a kezét. Azonban nem sokáig tartott az öröme, mert közvetlenül az előadás megkezdése után, megjelent a pénztárban három régi hitelezője, akik revolverrel foglalták le és vették el az egész bevételt. Ez volt

— mint később bevallotta — az egész alaptőkéje. Néhány dollárral a zsebünkben indultunk neki a nagy útnak. De nem tudtunk többé magunkhoz térni: az alaptőke elvesztése válságos, keserves helyzetbe hozta a lelkes magyar színészekből álló kis társaságot.

De nem is erről akartam én beszélni.

Azt szeretném elmondani, hogyan lopták el New Yorkban az én kedves, régi Hubertus vadászkabátomat, amelyet szintén magammal vittem a nagy útra, gondolva, hogy odakint is hűségesen óv majd a zord idők fogától, mint idehaza is tette annyi esztendőn keresztül. Szinte hozám nőtt már ez a ruhadarab, szerettem is nagyon.

De nemcsak ez volt a baj. A kabát zsebében tartottam egyik legkedvesebb pipámat, így a Hubertusszal együtt azt is ellopták. Ez mindjárt másnap történt, hogy az alaptőkénket elvitték a revolveres hitelezők. Képzhető, milyen lelkiállapotban voltam. Az a rengeteg pénz — ha nem is mind engem illetett meg —, a vadászkabát, a pipa elvesztése, s mindez 48 órán belül, bizony nagyon lehangolt...

Délelőtt az egyik szalonban (vigyázat, akkor még nem voltak kocsmák, még szigorú prohibíció* uralkodott az USA-ban, pechemre!) volt találkám egy magyar úrral, aki évtizedekkel ezelőtt vándorolt ki. Valamikor együtt gyerekeskedtünk s ő most látni és beszélni akart velem. Én is. Alig vártam már, hogy megöleljem gyerekkori cimborámat, aki időközben kint Amerikában, dúsgazdag ember lett.

Elkísért az egyik amerikai magyar színész-kollégám is. A 77-ik utcában volt az a kis szalon, ahová a találkát adtuk egymásnak. Volt nagy öröm, ölelkezés s eközben történt, hogy a fogasról ellopták a kabátomat. Dicséretére a tolvajnak: a kalapom ott hagyta. Az úgy látszik, nem felelt meg az ízlésének.

* tilalom

Amikor barátom látta, hogy mennyire elszomorít kedves vadászkabátom eltűnése, hangosan felnevetett:

— Ugyan Kálmán — mondta már idegen kiejtéssel, törve a magyar szót —, csak nem búsulsz egy vacak kabát miatt! Még hozzá azt mondod, hogy több mint húsz éve viseled! Eljössz velem a legnagyobb áruházba, aztán veszek neked egy olyan vadászkabátot, egy valódi „Teddy baer”-t, amilyent még életedben nem láttál!

Szomorúan mondtam neki:

— De amikor én azt az öreg Hubertus kabátomat úgy szerettem! ...Meg aztán egy tajtékpipa is volt a zsebében, azt is már hosszú évek óta szívom... Egész érett volt már s olyan a színe, mint a vadgesztenyének, szeptember végén...

— Csak nem bánkódsz azután a régi pipa után? — kérdezte nevetve a barátom. — Az áruházban pipát is kapni, veszek én neked olyan vadonatúj Dunhill-pipát, hogy a szemed-szád eláll tőle! Te még nem ismered ezeket az újfajta öntisztító pipákat! Sohasem piszkosak, sohasem szutykosak!

— Nagyon szerettem ezt az öreg pipát — mondtam neki. Aztán legyintettem: — Nem érted te meg ezt, te már egészen amerikai lettél...

Látszott az arcán, hogy valóban nem érti, hogyan lehet régi dolgokhoz ragaszkodni. Ez európai szokás.

Elbúcsúztunk, de megbeszéltük, hogy másnap ismét találkozunk. Hozzá megyek dinerre.

Innét egy kis café-bárba mentünk át fiatal színészkolégámmal, aki már szintén évek óta New Yorkban élt.

Fiatal barátom rámutatott egy szélesvállú, markánsarcú, feltűnően, sőt ízléstelenül öltözködött emberre, aki újságot olvasott s közben szenvedélyesen rágta a rágógumit.

— Tudja ki ez, Kálmán bátyám?

— Fogalmam sincs. De amerikai gengszterfilmekben már sok ilyen hasonló pofát láttam.

— Közel jár hozzá. Ez egy híres hands-up-os banditavezér. Személyesen ismerem.

Nagyot néztem:

— Gratulálok neked ehhez az értékes ismeretséghez — válaszoltam neki meglehetősen gúnyosan.

De attól a perctől kezdve nem tudtam levenni a szemem a furcsa emberről. Bevallom, eddig még sohasem láttam valódi, élő, amerikai banditát. Hatalmas kezével kavargatta a feketéjét. Ez a nyárspolgári mozdulat — a kávékevergetés — sehogyan sem állt jól ennek az embernek. Úgy éreztem, hogy ebbe a hatalmas kézbe inkább illenék gyorstüzelő automata pisztoly, vagy kézigránát. S ez a békés, derűs délutáni újságolvasás is ellentétben volt egész vad, félelmetes egyéniségével.

Fiatal barátom egyszerre felugrott mellőlem és odalépett a bandita asztalához. Elmondta neki, hogy a 77-ik utcában voltunk egy kis szalonban, ahol nekem a fogasról ellopták a vadászkabátomat. Azt is elmondta a banditának, hogy én európai színész vagyok s hozzátette, mennyire restelli, hogy ez történt...

A banditavezér csak hallgatott s a szájában az egyik oldalról a másikra tologatta a rágógumit. Látszott rajta, hogy valamin gondolkodik. Aztán megkérdezte:

— Sok pénz volt a kabát zsebében?

— Egy cent sem! Csak egy öreg pipa...

A vezér legyintett, majd felállt és kirúgta maga alól a széket:

— Menj vissza szépen az asztalodhoz! — mondta. Ezzel egyenesen a telefonhoz sietett.

Fiatal barátom pedig visszaült hozzám.

A banditavezér letette a kagylót, aztán odajött és megállt asztalunknál s a következőket mondta angolul:

— Kollégám igazán sajnálja, hogy egy szegény európai színész kabátját vitte el. Menjete vissza a szalonba, a fogason lesz a kabát.

Így is történt.

Mire visszamentünk, már ott lógott az én kedves Hubertusom a fogason. A pipám is a zsebemben volt...

*

Az a kedves gyerekkori cimborám — aki az ócska kabát helyett mindenáron vadonatúj „Teddy baer”-t akart nekem vásárolni — egy alkalommal meghívott fejedelmi nyaralójába, amely New Yorktól körülbelül egy órányira fekszik autón. Ő vitt ki pompás Cadillac kocsiján, melyet néger sofőr vezetett.

Vidám családi körben töltöttük az estét.

Persze régi, gyerekkori emlékeket elevenítettünk fel. Annak idején együtt ültünk az iskola padjaiban. Ő is a „kiválasztottak” közé tartozott, akik nyulat meg foglyot hajtottak a szárazkóró kántortanítónak...

Barátom rágta a hatalmas, nedves amerikai havannaszivart és elmerengett. Bizonyára arra gondolt, hogy milyen hosszú és küzdelmes volt az az út a kis falusi elemi iskola padjaiból idáig, a dollármilliókig...

Későre járt már az idő, amikor nyugovóra tértünk. Engem hamarosan elnyomott az álom.

Hajnal felé sóhajtozásra ébredek.

Hosszú, mély, fájdalmas sóhajok szálltak át hozzám, a mellettem lévő szobából, a nyári épület vékony falain keresztül. Abban a szobában feküdt a barátom. Gyakran gyufagyújtás zaját is hallottam. Alul, az ajtórésein láttam, hogy a villany is ég nála.

Átmentem hozzá.

Ébren feküdt az ágyban, szivarozott.

— Mi bajod van? — kérdeztem. — Miért nem alszol?

— Nem tudok aludni — válaszolta. — Megölnek a gondok.

Csodálkozva néztem rá.

— Mit tudod te — mondta —, milyen nagy gond, milyen szörnyű átok gazdag embernek lenni... Addig voltam igazán boldog, amíg nem volt semmim... Most folyton arra gondolok, hogy egy reggel felébredek és arról értesülök, hogy minden vagyonomat elvesztettem...

És megint sóhajtott és megint rágyújtott kialudt szivarjára.

— Akkor voltam a legboldogabb — mondta aztán —, mikor mint gyerek, veled együtt hajtottam a nyulat meg a foglyot kint a határban, a kántortanító úrnak... emlékszel, Kálmán?...

Isten bizony megsajnálta ezt a dollármilliomost!...

*

... Ma kint jártam megint a területen.

Egyedül.

Csak Sanyi, a hajtógyerek volt még velem. Hozta utánam a tölténytáskát. Kisfiú még a Sanyi, óriási bakancsokkal a lábán. Az őszi sár ráragadt a bakancsaira s úgy látszott, mintha azok vinnék a gyereket. Mint valami mesebeli csodacipő...

Az őszi szél már meztelenre vetkőztette a fákat. Enyhe napsugár ragyogta be a tájat. A természet bágyadt mosollyal búcsúzott a nyártól, mint a hervadó szépasszony a fiatalságától...

Az a magányos nyárfa ott az ér partján, amely néhány héttel ezelőtt még ezüst lombjaiban pompázott, hajlongott a szélben és gyönyörködve nézte magát a víz tük-

rében, most bizonyára rémulten látja, mennyire megváltozott...

A víz is milyen zavaros lett. Egykor sima tükrét nyugtalan szél fodrozza...

— Nyúl! Nyúl! — kiáltja mellettem a gyerek s izgatottan mutogat egy irányba.

Nyúl ugrott fel a barázdából.

— Hadd Sanyikám, hadd éljen...

Nem lőttem rá. Futni hagytam.

Tovább sétáltam és közben elmerülve gondoltam a múltira. Régi, vidám vadászatokra. Vadászpajtásaimra. Megjelent előttem az arcuk. Azoké, kik már a Mennyszágban vadásznak, arany puskával, amivel már nem lehet ölni... És azoké is, akik élnek. Akikkel most együtt vadászom. Gondolatban mindegyiknek megszorítottam a kezét és megköszöntem nekik, hogy olyan kedvesek, figyelmesek és jók hozzám.

Azután a leányfalusi vadászházban eltöltött felejt-hetetlen, vidám esték jutottak az eszembe. Magam előtt láttam a drága Benes Jóskát, a legendáshírű házigazdát, körülötte a vadászpajtásokat, akik mindnyájan rajongtunk és rajongunk érte ma is. A leányfalusi emlékek hatása alatt szinte újra áttüzesedett a szívem...

Milyen kár, hoy egyszer elmúlik minden. A valóságból emlék lesz, amelyet féltve őrzünk néhány évig, s azután az emlék is eltűnik velük együtt.

Azon vettem észre magam, hogy hangosan felnevetek.

A palóc jegyző jutott az eszembe!...

Felfelé fésült, sörtés szőke haja és nagy műgonddal kunkorított macskabajsa volt a jegyző úrnak. (Odahaza biztosan még bajszkötőt is használt.) Nógrádban vadász-

tunk együtt. Rettenetes rossz puskás volt. Ideges, bolond. Jobbra-balra lövöldözött. Nem tréfálok: veszedelemben forgott az egész társaság élete.

Amikor engem is megsrétézett — szerencsére csak egy-két fáradt sörétet kapott a bőrkabátom —, rászóltam, hogy:

— Hé, jegyző uram, észnél legyünk! Itt emberek is állnak, vigyázzunk egy kicsit!

Dühösen visszafordult és kedves, palócos kiejtéssel kiáltotta felém:

— Aki gyáva, az ne járjon vadászni!...

Most pedig, hogy a végére jutottam ennek a kis vidám vadászkönyvnek, volna egy kívánságom: adjon az Úristen minden vadászkomámnak annyi ezrest, amennyi vadat én az életben — elhibáztam!...

VÉGE

Utószó

Meghatottan forgatom Rózsahegyi Kálmán gondolatait leíró sorokat.

Nemcsak azért, mert minden szavából árad a természet iránti szeretet, az emberek megbecsülése, a békés, nagy összeütközéseket még nem ismerő kor levegője. Azért is kedves írások ezek nekem, mert kezdő színész koromban néhány alkalommal találkozhattam vele, híres színiiskolájának növendékeivel és így személyes emlékeket is őrzök róla.

Ami igazán megdobogtatja szívünket a történetek olvasása során, az a mérhetetlen időbőség, ami ezekből az írásokból árad. Mennyivel könnyebb volt eleinknek élni, dolgozni és vadászni is. Ma elfoglaltságaink zsúfolt időpontjai közé itt-ott sikerül egy-két órát, fél napot belopni, hogy kezünkbe vehessük szeretett fegyverünket.

Igaz ugyan, hogy egész életem úgy alakult, hogy több volt a nagyvaddal való találkozásaim lehetősége, sok időt igénylő és egyben időpontokhoz kötött társas vadászatokon apróvadra, ritkábban vehettem részt. De őrzök azért emlékeimben én is Rózsahegyi Kálmánhoz hasonló sétákat kedves kutyámmal, figyelgetve a fogolycsapatok serregését, egy-egy nyúl pattanását.

A sok szép gondolat közül egyetlen egyet vagyok kénytelen megismételni, mert megragadott igazsága.

Ír arról, hogy komoly, köztisztelőben álló professzorok, igazgatók, miként váltak a közös vadászat során néhány negyedóra alatt ifjú kamasszá, jókedvű sihederré. Magam is sokszor éreztem gondjaim mázsás súlyaival kiérkezvén a vadászterületre, néhány száz méter gyaloglás

után ez a komolyság hogy váltott át „őrültségbe”: a cserkelés, a természettel való egygyéolvadás szenvedélyévé.

És amikor élményeinket elmeséljük és a közhiedelem szerint nagyokat füllentünk, füllentés-e ez valójában? Hazugság-e ez a szó igazi értelmében, amikor ilyen vagy olyan kaland elmesélésébe fogunk? Nem. Valójában álmainkat, vágyainkat, reményeinket szövögetjük bele a megtörtént – sokszor sikertelen, sokszor reménytelen, sokszor eredménytelen – vadásznapi történeteibe.

Rózsahelyi Kálmán kötetében számos író, színész, színigazgató, kiadó szerepel. Jegyzeteimben még néhány nevet sikerült fellelnem. Kürthy György nevére emlékszem még szép történetekből, Góth Sándor és a Híres Hegedűs Gyula is felvette időnként a vadászöltözetet és a lapátos puskákat.

Rózsahelyi, Csathó és Alszeghy létrehozott egy „Kálmán” asztaltársaságot és ehhez persze már nemcsak Kálmánok csatlakozhattak. Hétfői társaságként, a Gellért étteremben találkoztak és a hétfője eseményeit teregették ki kedves humorral, jókedvű anekdotákká fűszerezve. Ennek az asztaltársaságnak emlékére a 60-as években Magyar Bálint színigazgató, Cenner Mihály színháztörténész, Varga Mátyás díszlettervező barátom – ők ketten léteznek ma már csak ezen utódtársaságból, Fernbach Bálint volt főispán még fölélesztették ennek a kedves asztaltársaságnak szellemét, mígnem az idő vasfoga nemcsak a résztvevőket, de a jókedvű együttlétek hangulatát is megrágtá. Pedig ennek az eredeti hétfői társaságnak Kittenberger Kálmán volt az elnöke és így igazán komoly vadásztörténetek is műsoron lehettek.

A legutóbbi évtizedek színész-vadászairól is születik egyszer talán egy ilyen kedves kötet, hiszen vannak írói tehetséggel megáldott kollégáink bőven. Így most csak említem néhányukat, akikkel többször találkoztam egy-egy kö-

zös vadászatban. Mindenekelőtt nemcsak a színész-vadászok, hanem talán már a színésztársadalom drága öregje, Benkő Gyula barátunk. Személyes vadásznak ismerem Haumann Pétert, Bodrogi Gyulát, Hofi Gézát, Szinetár Miklóst és inkább a vadászat szép hangulatát kedvelő Bicskey Tibort és Horváth Gyulát.

Mellékelek egy rövid jegyzetet a kötetben szereplő színész-vadászokról, hátha érdekli ez is a kedves Olvasót.

Nem vagyok babonás, ezért jó vadászatot kívánok, legalább e könyv lapjainak olvasásakor.

Bánffy György

az Országos Magyar Vadászati Védegylet
elnöke

Hegedűs Gyula, Kéty (Tolna megye) 1870 – Budapest 1931., vándorszínész. Színiakadémia, vidék, 1894: Kolozsvár, 1896-tól a Vígszínház vezető művésze, a természetes színjátszás egyik legkitűnőbb művésze. Leghíresebb szerepei: Molnár Ferenc: Az ördög, Csehov: Ványa bácsi, Herczeg: Kék róka – Sándor, Hunyady: Feketeszárú cseresznye – Dusán. A Zeneakadémia tanára is volt, beszédművészete példamutató.

Tapolczai Dezső, Pápa 1866 – Budapest 1925., színművész. Pályáját vidéken kezdte, 1906-tól Vígszínház 21 éven keresztül. Híres szerepei: Ocskay (Herczeg: Ocskay brigadéros), Szolgabíró (Bródy: A tanítónő), Doolittle (Shaw: Pygmalion). 1917–1921-ig a Városi Színház igazgatója, Vízvári Mariska első férje és gyermekeinek apja (Tapolczai Jolán és Gyula).

Szerémy Zoltán, Nógrádmegyer 1861 – Budapest 1934., színművész. Színiakadémia, Kassa, Kolozsvár, 1896-tól Vígszínház, kiváló jellemszínész. Szerepeiből: Palóc (Herczeg: Ocskay brigadéros), Ficsur (Molnár: Liliom), Főúr (Bródy: A tanítónő). Könyve: Emlékeim a régi jó időkből.

Góth Sándor, Budapest 1869 – Budapest 1946. A Színiakadémia után hat évig vidéken, 1896-tól Vígszínház, Hegedűs Gyula mellett vezető színész. 1931–1939-ig színiakadémiai tanár, több nyelvből fordított darabokat. Modern darabokban többnyire feleségével, Góthné Kertész Elával játszott. Vígjátéki szerepeit saját ötleteivel fűszerezte, mestere volt a pergő beszédnek. Szerepeiből: Plata Ettingen herceg (Molnár: Olympia), Richard (Bernstein: A tolvaj), Kerepeczky (Mikszáth–Harsányi: A Noszty fiú esete Tóth Marival), Lord Bolingbroke (Scribe: Egy pohár víz).

Kittenberger Kálmán, Léva 1881 – Nagymaros 1958., természettudományi író, Afrika-kutató, egyike a legnagyobb magyar vadászoknak, a Nemzeti Múzeum megbízásából hat ízben járt Afrikában.

Rózsahegy Kálmán, Endréd 1873 – Budapest 1961., a Nemzeti Színház örökös tagja. A Színiakadémia elvégzése után rövid ideig vidéken játszott, 1900-tól a Nemzeti Színház tagja. Első, kiugró szerepe Baracs Matyi, Gárdonyi Géza: A bor című darabjában. Híres szerepei: Tiborc, Te csak pipálj Ladányi, A vén gazember – Borly Gáspár, Constantin abbé, Gonosz Pista. Magyar parasztot és vidéki birtokost egyaránt kiválóan alakított.

Csathó Kálmán, Budapest 1881 – Budapest, 1964., író, drámaíró, a Nemzeti Színház rendezője, majd főrendezője 1909-től 1935-ig, kitűnő vadász. Vadásztörténetei: Tavasztól – tavaszig című kötetben.

Alszeghy Kálmán, Pest 1852 – Budapest 1927. Karénekes a Nemzeti Színházban 1872–1880 között, majd ügyelő, 1884-től segédrendező 1888-ig, akkor kinevezték az Operaház rendezőjének, majd ugyanott főrendező.

Kürthy György, Budapest 1882 – Budapest 1972., színművész. A Nemzeti Színház tagja, közben szegedi színiigazgató. Kiváló rajzoló, díszlettervező, az Iparművészeti Főiskola tanára. (Egy időben Vízvári Mariska férje.) Könyve: Derű a deszkán. Elegáns megjelenésű úr, több filmben is szerepelt. Karakterszínész.

Tóth Imre, Pest 1857 – Leányfalu 1928., ügyelő, rendező, főrendező, a Nemzeti Színház igazgatója. Színiakadémiát végzett 1876-ban, majd a Nemzeti Színház ügyelője

lett, s annak rendezője, főrendezője, 1908–1916-ig igazgatója, majd a Színiakadémia igazgatója. Paulay Ede tanítványa. Ő szerződtette Ligeti Juliskát, Bajor Gizit, Petthes Imrét, Ódry Árpádot, Váradi Arankát. A szakmában ő volt a „szürke eminenciás”.

Stoll Károly, Pest 1862 – Budapest 1922., énekes színművész, zeneszerző, 1882-től a Nemzeti Színház tagja, majd Operaház, vidék, Kolozsvár, a Király Színházban rendező, 1916-tól a Városi Színház főrendezője.

A
TerraPrint Kiadó
vadászati és természeti könyvei

A fekete földrész vándora

Magyar László - 1848-59 -évi kalandos utazásainak, vadászatainak, tudományos felfedezéseinek leírásait válogatta és magyarázatokkal ellátta Dr. Krizsán László afrikakutató. A/5 méretű, 220 oldal, ára 325,-Ft.

Zörög a haraszt (Rózsashegyi Kálmán)

Az 1942-es kiadás alapján megjelenő - fényképekkel illusztrált - műben a híres színész a vadászélményei mellett betekintést ad a korabeli színházi életbe is. A/5 méretű, 80 oldal, ára 180,-Ft.

Kanyargós a vadászösvény (Ádám Jenő)

A szerző ízes nyelven leírt hazai és külföldi vadászélményei és történetei fényképekkel, grafikákkal színesítve. Vadászfegyverek ismertetése. A szerző saját kiadása. A/5 méretű, 150 oldal, ára 380,- Ft.

Ott ahol a Koppány patak kanyarog (Tóth Ferenc)

Nyugdíjas somogyi vadászfelügyelő vadászélményei gazdagítva képekkel és a szerző igen alapos szaktudásával. A/5 méretű, 150 oldal, ára 350,-Ft.

Vadászbibliográfia (Dr. Ádámfi Tamás)

A/5 méretű, 94 oldal, ára 295,- Ft

Baklövés (Tálosi - Zsirai)

A/ méretű, 111 oldal, ára 79,- Ft

Vidám vadászok, humoros horgászok '94 (Tálosi - Zsirai)

A/6 méretű, 96 oldal, ára 79,- Ft

Természetbarát zsebkalauz '94 (Tálosi - Zsira)

A/6 méretű, 78 oldal, ára 69,- Ft

Hogyan lettem sikeres (Szerk.: Esztergomi László)

A/5 méretű, 146 oldal, ára 325 Ft

Könyveink megrendelhetők utánvétes szállítással:

TerraPrint Kft. (központ)
1025 Budapest, Cimbalom u. 6/B.

Megvásárolhatók:

TerraPrint Kft. (telephely és mintabolt)
1142 Budapest, Tengerszem u. 40/A.
és egyes vadász- és horgászboltokban.

Vadászcentrum Stefán Kereskedelmi Kft.

- Vadászbolt
- Fegyverjavító-műhely
- Lőpálya
- Trófeabírálat

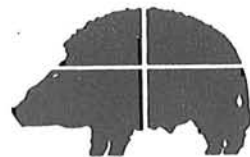

Szabadi István
ügyvezető

Vadászbolt:

7100 Szekszárd, Kossuth Lajos u. 32. • Telefon: 74/319-609

VADFELDOLGOZÓ Kft.

ÖREGLAK

Kereskedők, vendéglátósok figyelmébe!

Várjuk szíves megrendeléseiket az alábbi, általunk forgalmazott fagyasztott vadhús és tengeri termékekre:

- Szarvas-, vaddisznó-, őzhús
- Kenguruhús (eredeti ausztrál termék!)
- Tengeri halak, rákok, kagylóhús
- Füstölt lazac
- Hazai pisztráng
- Békacomb
- Töltött csiga

Kérje árjegyzékünket!

Termékeinket túrajáráttal kiszállítjuk megrendelőink részére.

Tel./Fax.: 85/330-845, 85/330-512

Tel.: 85/330-846, 85/330-610